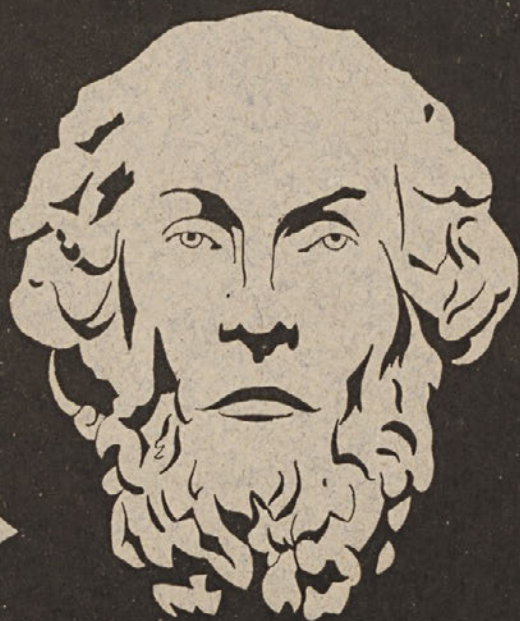
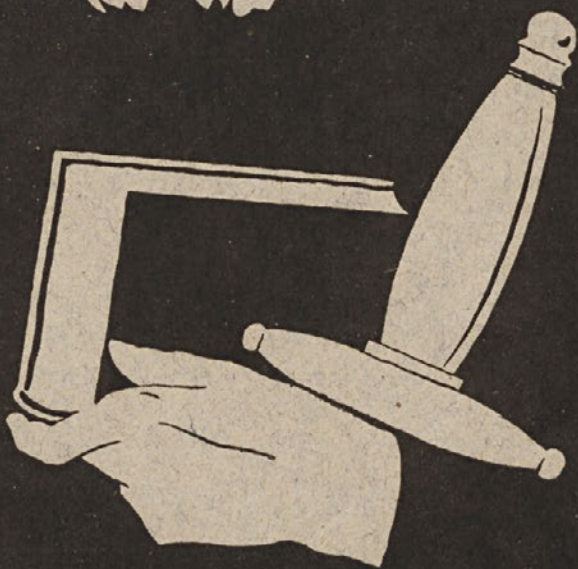

NUNC
AUTEM
MANENT
FIDES,
SPES,
CHARITAS:

TRIA
HAEC,
MAIOR
AUTEM
HORUM
EST
CHARITAS.

1 COR. XIII, 13

ZBORNIK

GLASILO SLOV. IN HRVAT. DUHOVNIKOVA V ITALIJI

Ali si storil vse, da nabereš čim več
udov za **GORIŠKO MOHORJEVO
DRUŽBO?**

Kako boš v prihodnje več storil?

RESTAVRACIJA
PRI TREH KRONAH

v Gorici, Gosposka ulica.

Točna postrežba.

LUDVIK ZOTTER

Brivski in damski salon

TRAVNIK 17

Dr. L. MERMOLJA

zobozdravnik-specijalist
za ustne in zobne bolezni

Gorica, Travnik 5-II — Od 9-12 in 3-5

Anton Breščak

Gorica — Gosposka ulica šte. 14

Največja zaloga pohištva v deželi.

Lastna delavnica. Točna potrežba.

Andrej Fiegel

Restavracija in gostilna
s prenočiščem.

TRAVNIK

TRAVNIK

Anton Koren nasl. - Gorica

najstarejša goriška tvrdka specializirana s
češkimi porcelanom - šipami - emajlom in
stekleno posodo.

JOSIPINA PODGORNİK

RESTAVRACIJA (CENTRAL)

v GORICI, CORSO VERDI 32

Se priporoča p. t. rojakom. — — —

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

Podružnica v Gorici, Corso Verdi - Trgovski dom

Brzjavni naslov: Ljubljanska banka.

Uradne ure od 8.15 do 12 in od 3 do 5

Vrši vse bančne posle najkulantneje in najbolj točno!

Delniška glavnica
25 milijonov din.

Reserva 15 milijonov
dinov.

JOSIP CULOT

Gorica - Raštelj 2

Velika zaloga igrač, cerkvenih predmetov,
galanterije ter športnih predmetov.

Andrej Golja, Gorica

Travnik 22

trgovina hišnih kuhinjskih
potrebščin.

Dr. Jakob Ukmar:

Historia docet.

Razmišljanja iz cerkvene zgodovine.

(Dalje.)

3. Pero proti Kristususu.

Potestas tenebrarum, moč teme (Lk 22, 53) vihti od nekdanj mnogovrstno orožje proti božjemu kraljestvu na zemlji. Sredstva različna, cilj vedno isti: nočemo, da bi ta zavladal nad nami (Lk 19, 14). Včasih je nenasitna hijena, ki pije krščansko kri, včasih strupen gad, ki sika pogubonosni strup v Gospodove vernike. Da, poleg krvavega meča imajo mundi rectores tenebrarum harum (Eph 6, 12) v svoji službi tudi pero, strupeno pero, ki je storilo in še dela v Gospodovem vinogradu več škode nego krvavi meč.

Pero proti Kristususu, skozi blizu 19 stoletij! Kdo more povsem razumeti in pregledati obseg teh besed? Od apostolskih časov pa do naših dni zalezuje sovražno pero zdrav Kristusov nauk, ki ga hrani katoliška Cerkev, ter ga hoče diskreditirati, osmešiti, ugonobiti. Hudobno pero spremlja in deloma tudi povzroča vse verske zmote, razkole in krivoverstva vseh časov. Zadnja stoletja pa je v službi splošnega odpadanja od krščanstva zavzel ta boj tak obseg, da bi človek ta sovražni tisk primerjal z apokaliptičnim zmajem sedmerih glav in deseterih rogov, ki pomete s svojim repom tretjino zvezd raz nebo (Apoc 12, 3-4).

Že v prvih desetletjih krščanstva so gotovi hujskači sestavljali razne falzifikate proti pristnim apostolskim spisom, tako da so morale biti krščanske občine jako oprezne. Znano je, kako so begali Solunčane z ustnimi in pisanimi prerokbami, češ, da prihajajo od apostola samega (2 Thess 2, 2). Zato je bilo Pavlu mnogo na tem, da spoznajo adresati njegovo kaligrafijo ali vsaj njegov lastnorčni podpis. Tako beremo ob sklepu drugega lista Solunčanom: salutatio, mea

manu Pauli, quod est signum in omni epistola; ita scribo (2 Thess 3, 17). Slične lastnorčne pozdrave so dobili tudi Korinčani (1 Cor 16, 21) in Kološani (Col 4, 18). Krog Galačanov je pa hodilo toliko mešetarjev za obrezo in judaiziranje sploh, da se je apostol upravičeno bal kake mistifikacije ali podtikanja svojega pisanja. Zato jim pa zadnje, posebno krepke vrste napiše lastnorčno: glejte, s kako velikimi črkami vam pišem lastnorčno (Gal 6, 11 sq). Ne aliqua suppositae epistolae suspicio nasceretur, ab hoc loco usque ad finem manu sua ipse perscripsit, meni tudi Hieronim v tozadnem komentarju.

Ti nekam skromni početki apokrifov so v 2. in 3. stoletju ogromno narastli. Koliko teh evangelijev, aktov in listov, nekaj sicer bolj nedolžno sanjarskih, nekaj pa že dogmatično sumljivih. Če pridenemo še vse gnostične in hiliastične spise, se ne bomo čudili, da Euzebij Cezarejski kot kritičen zgodovinar razlikuje med homologumena in antilegomena, pač pa bomo občudovali Cerkev, ki je izšla iz tega labirinta s tako sigurno stopinjo, da jo najdemo v 4. stoletju z istim novozakonskim kanonom, ki ga poznamo iz tridentinskega koncila.

Bolj izraziti in strupeni nasprotniki krščanstva so že ob koncu 2. stoletja jeli operirati s peresom. Tu stoji v prvi vrsti Celz s svojo »Resnično besedo« (lógos alethés), pravi prototip poznejših in tudi modernih sovražnikov sv. Cerkve, ki tako radi poudarjajo svojo »resnico« brez vsakršnih predsodkov. Sledi njegov prijatelj Lucijan iz Samosate, ki hvalisa laiško dobrotelost proti karitativni požrtvovalnosti kristjanov. Tudi novodobni državniki vidijo v taki dobrotelosti prikrito, pa izdatno orožje proti Cerkvi. Zveni nekam paradoksn, pa je le tako. Pobijati krščansko karitas s paganskimi dobrotelnimi zavodi je bila poglobljena točka v programu Julijana Odpadnika in framasonske lože so hotele veljati na zunaj kot iz početka (1717) kot neke huma-

nitarnе in filantropične institucije. Marsikatera laiška zavetišča, rekreatoriji, azili z malico, godbo, božičnim drevescem in ne preveč prikrito raznarodovalno tendenco spadajo v isto kategorijo. Seveda ne bo tega noben minister javno povedal, rajši poreče, da prosvitljena vlada skrbi za razbremenitev cerkvenih organov. Torej pozor, bratje, na pravo in organizirano karitativno delo, kar se je v zadnjem Zborniku na novo sprožilo. Naš vzor sv. Pavel je to stran dušnega pastirstva globoko umeval in rad praktical (1 Cor 16, 1—4; Act 11, 29—30). Ker nimamo diakonov, vzgojimo si v ta namen elito laikov zdravega notranjega življenja, da nas ne bo preveč okupiralo oskrbovanje miz, temveč da se bomo v prvi vrsti držali molitve in oznanjevanja nauka (Act 6, 1—4). — Še en tipus strupenih literatov iz prednicejske dobe naj navedem. Med novopitagorejci in novoplatonci sta posebno značilna retor Filostrat, ki primerja šarlatana Apolonija iz Tiane, in Sirec Jamblik, ki primerja Pitagoro s Kristusom. Mar ne spominja ta struja na francoske enciklopediste in novejše blatilce Jezusove osebe? Filostrat in Jamblik si lahko podasta roko z Renanom in raznimi pristaši »der religionsgeschichtlichen Schule«.

V ponicejski dobi na do poznega srednjega veka je zopet pero v službi herezij, razkolov in vse gonje na cerkveno političnem polju. Arij, že izobčen, niše v Nikomediji svojo »Talijo«, racionalist Teodor iz Mopsuestije v Ciliciji pripravlja teren nestorianizmu, zgodovinar Teodoret iz Cira v Siriji zagovarja potem isto zmoto. Islam se je širil ne le z ognjem in mečem, spremljala ga je na njegovem zmagovitem pohodu sveta knjiga nove vere, koran, ki je razširil mekanski dialekt kot klasično arabščino tako daleč, kakor se ni menda raztezal nikdar noben pismeni jezik, in je postal prava duhovna vez vseh muslimanov. Lažnivo kampanjo hujskanja proti krščanskemu zapadu, ki jo otvarja učeni pa visoki Focij s svojim peresom, nadaljujejo nasledniki Sergij, Eustatij, posebno pa Mihael Cezularij. Henrika IV. so v boju proti Cerkvi hujskali pisatelji cesaropapistične

struje, kakor Wenrich Frierski in Hugo de Fleury. Prav tako so tudi Ludoviku Bavarskemu v sporu z Ivanom XXII. stali ob strani njegovi dvorni literati: Marsilij Padovanski, ki v svojih spisih odreka rimskemu škofu primat, postavlja papeža pod koncil in Cerkev pod cesarja, ter izobčeni frančiškan in liberalni teolog Viljem Occam.

Možje, ki pišejo v nasprotnem taboru ob koncu 14. in ob začetku 15. stoletja, kakor Wiclif in Hus, že preludirajo velikim herezijam, ki so imele pretresati srednjo Evropo v prihodnjem stoletju. Njim je že sv. pismo edini vir razodetja in Cerkev nevidna družba. Sploh se tedaj pričinja s humanizmom velika notranja revolucija v krščanskih duhovih, oživljajo se stari paganski ideali, Avignon in zapadni shizma sta spravila papeštvo ob skoro ves ugled, pripravlja se splošna odtujitev ljudi od krščanstva, igra se prvi akt zaloigre, ki se še danes po 500 letih nadaljuje. In ko je ob polovici 15. veka izšla prva Gutenbergova biblija izpod tiskarskega stroja, ni morda še nihče slutil, kakšno katastrofalno moč bo radi nove iznajdbe zadobilo pero v prihodnjih bojih proti Kristusu.

Res novo intonacijo ubere Martin Luther v svojih propagandnih spisih za versko novotarijo, kakor »An den christlichen Adel deutscher Nation von des christlichen Standes Besserung«, »De civitate babilonica«, »De libertate christianae«. Še bolj krepak je v svojih polemičnih in revolucionarnih spisih, n. pr.: »Wider den falsch genannten geistlichen Stand des Papstes und der Bischöfe«, »Von der weltlichen Oberkeit, wieweit man ihr Gehorsam schuldi sei« in v tisti vekomaj sramotni rešitvi tedaj njega agrarnega vprašanja: »Wider die mörderischen und räuberischen Rotten der Bauern.« Vse pa presega Luthrov testament, spisan eno leto pred smrtjo: »Das Papsttum zu Rom vom Teufel gestiftet,« vere opus ebriosi delirantis. Zdi se, da so si nekateri žurnalisti tudi po naših krajih postavili za vzor slog starega in obupanega reformatoria, kateremu je bilo vse katoliško verteufelt und durchteufelt.

Prav dobro je zgodil ta Luthrov slog sifilistični Ulrich von Hutten, radikalec med reformatorji in soodgovoren za kri zapeljanih in nahujjskanih kmetov. Mnogo so škodili katoliški stvari tako zvani magdeburški centuriati, ki so izdajali cerkveno zgodovino v smislu novotarjev. Glavni mož med njimi je bil naš istrski rojak Flacius Illyricus, Vlacich iz Albona. V tabor protestantskih literatov je dezertiral iz koprške škofijske stolice Peter Pavel Vergerij, ki je kot tubinški profesor spisal marsikaj polemičnega proti katoličanom. Če bi hoteli dalje v 17. stoletju pregledati obširno janzenistično in kvietistično literaturo ter navesti, kaj in kako se je pozneje pisalo v prilog galikanizmu, febronianizmu in jožefinizmu, bi daleč prekoračili meje tega razmišljanja.

Kako mogočen je vpliv peresa na razvoj in potek zgodovine, nam pričajo empiristični in svobodnomiselni spisi predhodnikov francoske revolucije. Enciklopedisti in posebej oba glavna bogotajca Voltaire in Rousseau so krščansko naziranje globoko izpodkopali. Oba sta umrla l. 1778.; škoda, da nista živela še kakih 15 let, da bi bila vsaj videla, v kako žetev je dozorela njuna setev. Voltaire, ki so ga kot prvega svetnika nove vere svobodnega razuma pokopali v panteonu sv. Genovefe, bi bil lahko spremljal Robespiera kot socius dolorum pod giljotino.

Kdo more pretehtati posledice Kantovih spisov! Vsa destruktivna filozofija 19. stoletja je njegovo delo. Njegov agnosticizem in imanentizem se izživljata v modernističnih strujah zadnjih desetletij. Semler, Strauss, Br. Bauer in drugi so zanesli racionalizem v sveti hram bibličnih ved. Nauk panteista Hegla o družavi, ki je neodvisna od sleherne morale in sama sebi najvišji cilj, pišejo državniki v krvavih potezih po hrbtu narodnih manjšin. Koliko milijonov duš so že upropastili spisi zloglasnega Darwina, Schopenhauerja, Hartmanna, posebno pa največjega monista Haeckla! Ljudska izdaja Haecklovih »Welträtsel« (Bonn 1903) se je hitro razpečala med ljudstvo v več kot 200.000 izvodih in angleški prevod je našel samo v Londonu 30.000 od-

jemalcev.¹⁾ Pod firmo eksaktnega naravoslovja vodi ta monistična literatura boj vprav proti rimsko katoliški Cerkvi. Tako piše Haeckel v uvodu svoje *Anthropogenie*: »Die Entwicklungsschichte ist das schwere Geschütz im Kampfe um die Wahrheit. Ganze Reihen von dualistischen Trugschlüssen (dualizem: osebni Stvarnik in ustvarjeni svet) stürzten unter den Kettenschüssen dieser monistischen Artillerie haltlos zusammen und der stolze Prachtbau der römischen (!) Hierarchie, die gewaltige Zwingburg der unfehlbaren Dogmen fällt wie ein Kartenhaus ein; ganze Bibliotheken voll Kirchenweisheit und Apterphilosophie schmelzen in nichts zusammen, sobald wir sie mit der Sonne der Entwicklungsgeschichte beleuchten.«²⁾ No, k sreči katoliška Cerkev ni tak Kartenhaus, ampak močna zgradba na skali (Mt 16, 18), zaman strelja Haecklova artilerija na one, ki so superaedificati super fundamentum apostolorum et prophetarum ipso summo angulari lapide Christo Jesu (Eph 2, 20) in tista Zwingburg der unfehlbaren Dogmen bo še dalelje svarila človeštvo pred monističnimi in drugimi zmotami: Videte, ne quis vos decipiat per philosophiam et inanem fallaciam secundum traditionem hominum, secundum elementa mundi et non secundum Christum (Col 2, 8).

In tako nadaljuje pero boj proti Kristusu in razodeti resnici in širi razne zmote, nastale pred in po vatikanskem cerkvenem zboru vse do naših dni. Če pregledamo zadnji Index prepovedanih knjig, najdemo izrečno proskribiranih kakih 5000 del. Pa kaj je to v primeri z ogromnim številom spisov, ki so po splošnih dekretih in po naravnem pravu prepovedani! *Fabulae amatoriae*, ki jih Index imenom prepoveduje, so le kaplja v smradljivem oceanu umazanih romanov, ki so zadnja leta poplaval naša kraje. Velika nevarnost preti krščanstvu od ljudstvu od spiritistične, teozofične in sploh okultistične literature, ki se je v

¹⁾ Cfr Ude, Können wir Monisten sein? München 1913, pag. 20.

²⁾ Haeckel, *Anthropogenie*, Leipzig 1874 S. XIV. pri Ude, *Darwinismus*, Graz u. Wien 1909 pag. 82.

povojni dobi silno razširila. Časopisje je sicer pod strogo cenzuro, vendar v rušnju dogme in morale je svobodnomiselni žurnalist čisto prost in posledice tega vsakdanjega zastrupljanja so strašne. Končno — Ovid bi rekel: itum est in viscera terrae — še stari klinopisi in hieroglifi naj po želji racionalističnih orientalistov služijo v boju proti inspirirani božji besedi. Torej pravi zmaj sedmerih glav in deseterih rogov je to pero in ta tisk v boju proti Kristusu.

V starih časih so krščanski veri in morali nevarne knjige sežigali. Skesani penitenti v Efezu so kar sami znosili slabe spise na grmado; za 50.000 denarjev knjig je takrat zgorelo (Act 19, 19). Teodozij II. je dal sežgati paganske knjige. V srednjem veku so obsojali na grmado heretike in njih spise. Dandanes smo veliko bolj tolerantni in ne sežigamo več ne krivovercev ne njih spisov, to bi bila kruta neusmiljenost. Človeštvo diha prostost: vsakdo sme nekaznieno širiti zmoto in laž. Moža, ki izza akademičnega katedra z destruktivno filozofijo zastruplja cele narode in izpodbija vse temelje družabnega reda, ne čaka več grmada, ampak ministrski stolec in honorar.

Prav si, Pavel, karakteriziral stare pagane, da so bili sine affectione, sine misericordia (Rom 1, 31); tak je pagan tudi danes.

Pastoralni pomenki.

Dr. J. L.:

Skrb za izseljence.

Število izseljencev, ki prostovoljno ali prisiljeni zapuščajo domačo grudo, se pri nas čim dalje bolj množi. Tu nočemo raziskovati vzrokov tega žalostnega pojava, pač pa se nam zdi potrebno opozoriti cenjene sobrate na posebno dolžnost, ki jo imajo napram izseljencem. Božje povelje: »Pasi moje ovce,« pozitivni ukazi, ki jih je dala sv. Cerkev (glej dekret konzist. kongregacije 1913), in ljubezen do nam izročeni duš nam morajo vzbuditi zavest dolžnosti, da skrbimo s prav posebno gorečnostjo tudi za te nesrečne

trpice, ki jih razmere silijo, da si iščejo novo domovino. Prihajajo nam sporočila, da se naši ljudje v velikem številu izseljujejo deloma v Ameriko, deloma v Bosno, v Francijo, v Banat itd. Z žalostjo moramo ugotoviti, da niso povsod z našimi izseljenci zadovoljni. Pri rokah imam sporočilo iz Chichage, kjer pravi Rev. H. B.: »V župniji, kjer jaz oskrbujem narodne manjšine (Slovence, Nemce in drugo mešanico), je kakih 20 družin goriških Slovencev. Imajo sicer eno podporno društvo, ki spada v Kranjsko slov. katoliško jedoto, drugače pa so v narodnem oziru čisto indiferentni. Sicer je nekaj zavednih katoliških družin med njimi, a vsaj narodno zavednih bi več pričakoval. Iz teh, kar jih je zdaj tukaj, se ne bo dalo več kaj prida narediti že zato ne, ker se namenoma izogibljejo našemu vplivu. Pač pa je treba kaj storiti za tiste, ki pridejo za njimi. Za te bi pa vi v domovini lahko več storili kakor mi tu. Ali ne bi kazalo, da bi ustanovili pri svojih kulturnih organizacijah izseljeniške odseke, ki bi emigrantom dajali navodila, kam naj se obrnejo, ko pridejo v tujino, ter jih navduševali za domačo solidarnost v tujini? Ko bi jih mi enkrat imeli med seboj, bi že skrbeli, da bi se jim narodna zavest ne ohladila. Slovenska božja beseda, slovenska društva, slovenske prireditve, slovensko časopisje, vse to bi jih narodno držalo na površju.«

Skrb za izseljence nam narekujejo torej verski in narodni nagibi. Sobratje! Če smo pokazali navdušenje za misijonsko idejo, ne smemo zaostajati, ko gre za naše izseljence, ki so vendar kri od naše krvi. Vsak duhovnik naj se v svojem delokrogu zanima za to vprašanje. Proučuje naj v verskem in gmotnem oziru razmere kraja, kamor se nameravajo domačini izseliti. Daje naj o njih potrebne informacije izseljencem, kolikor je nač mogoče. Naroči naj vsakemu izseljencu, naj se pred svojim odhodom pri njem zglesi. Pri tej priliki naj mu ne izroči le potrebnih dokumentov, temveč tudi priporočilo na dušnega pastirja istega kraja. Prigovarja naj jim, naj se v novem kraju vpišejo v domače društvo in v kako cerkveno bratovščino itd. Prav bi bilo, da ostane

dušni pastir z izseljenci tudi v pismenem stiku. Naroči naj jim kar sam, če ne drugače, domače časopise in revije. Razmišljajmo tudi, ali bi ne bilo prav, ko bi zopet obnovili l. 1913. pri nas ustanovljeno Rafaelovo družbo.

J. D., Istra:

Moda.

Kadar govorimo o modi, mislimo pač skoraj izključno le na žensko modo. Tako zvana moderna moda je protikrščanska, ker nasprotuje načelom vere in morale. Ženstvo s tako modo moramo odločno karati, bičati in če treba tudi ostro napadati. Vprav zdaj spomladi moramo posvetiti temu vprašanju posebno pozornost, kar je tudi sv. oče naročil peštnim pridigarjem.

Moda je eden izmed malikov 20. stoletja. »Modni bog« prihaja zlasti iz Pariza v naša mesta in od tod na deželo. Porazmislimo malo o tem predmetu.

I.

Kak namen ima obleka? Obleka ima po priliki štiri namene:

1. Obleka nas varuje pred vremenskimi nezdami.

2. Obleka ščiti naše etično dostojanstvo.

3. Obleka pokaže na zunaj, kakemu socialnemu sloju kdo pripada.

4. Obleka izraža našo lepočutnost.

Mnogo deklet, gospodičen, žena, mater ter gospa je pozabilo, kak pomen in namen ima obleka. So obleke, ki holj razkrivajo kot pokrivalo. In vendar je Bog sam naredil prvim staršem obleko. V sv. pismu beremo: »Gospod Bog je tudi Adamu in njegovi ženi naredil sukni iz kož ter ju oblekel« (1. Moz 3, 21). Moderna moda je dušno zlo. Sv. Ambrož piše: »Čim bolj se ženska lišpa in krasi, da bi ljudem ugajala, tem bolj je zopna Bogu.« Ženska, ki vedoma nosi pohujšljivo obleko, razodeva, da je ničemurna in pohotna, da želi grešno ugajati in zapeljevati v poželenje. Sv. Tomaž Akvinec pravi: Kadar se ženske krase in razgalijo zato, ut alios provocent ad concupiscentiam, mortaliter peccant« (II, II, q. 169, a. 1, ad 3.) Sv. Bazilij (De virg.) kratko izraža magično moč ženske: »Ženska ima nad možem tako moč kot magnet nad železom.« Z moderno obleko skuša ženska le še bolj vzbujati v možeh poželenje. Sv. Ciprijan okrača ženstvo tako: »Nullarum fere pretiosior est cultus, quam quarum pudor vilis est« (De hab. virg. c. 12, P. L. 4, 450.) V Baden-u pri Dunaju se je leta 1924. meseca septembra ustrelila mlada ženska, ki je bila trikrat civilno poročena in ločena ter je nosila plašč za 700.000 Lir; zašla je pač v kraljestvo pohotnih modernih žensk. Tertulijan (De habitu mulierum) piše: »Vestium cultus aut ambitionem sapit, aut prostitutionem.« Obleka kaže torej ali čistilakomnost ali nečistost. Sv. Efrem (Ad impr. mulieres) imenuje ženske ki z obleko zapeljujejo v greh »naufragium super terram«.

Moderna obleka (prozorna, prekratka, preveč izrezana) škoduje ženskam tudi na zdravju. Na to

so opozarjali sv. oče Benedikt XV. v okrožnici tretjerednikom ob 700-letnici sv. Frančiška. Zdravje naroda je neprecenljivo bogastvo. Italijanski zdravnik dr. Ursus piše v časopisu Messaggero (citiram po »Osservatore Romano« z dne 22. avgusta 1925): »Quale famiglia possono costituire queste creature, questi scheletri rivestiti più dal trasparente velo di seta, che dalla bella e florida sanità della salute, quale prole possono dare alla patria?« Kakšno zdravstveno moč naj da mati dojenčkom, ko je vsa polna boleznih radi moderne mode? Imenovani zdravnik opisuje zdravje take ženske tako: »Il sangue si è impoverito, il sistema nervoso denutrito; gli organi vitali, cuore, polmoni (pljuča), fegato (jetra) raggrinziti (zgrbančeni).« Gorje dojenčkom modernih mater z novodobno modo! Dr. Bogdan Derč (Dojenček, njega negovanje in prehrana, II. natis str. 9) poudarja, da tiči glavni vzrok v pomanjkanju materinske ljubezni in v pomanjkanju čuta za dolžnosti materinstva. Vprašam, ali ne veleva čut materinstva vsaki materi, da se dostojno oblači, da svoje zdravje varuje? Ai se ne zaveda več sodobna mati, da njena bolezen zanese bolezen tudi na otroke?

Obleka pokaže, kakšnemu socialnemu sloju kdo pripada. Danes je že malo razlike med gospodinjino in dekle, med gospo in služkinjo. Vse tekmujejo, katera bo imela prej obleko po najnovejšem kroju. Ljudje so tako nespametni, da si prigrjujejo celo pri hrani samo zato, da nosijo obleko po modi. Kmetiški stan mnogo trpi, ker kmečka dekleta v novodobni obleki sploh ali nočejo ali ne morejo več delati na polju. Moda je veliko gospodarsko zlo zlasti za našega kmeta, pa tudi za obrtnika in vse srednje stanove. Tenka, slaba, preležana obleka, ki jo po vojni tudi industrija, je pravi krvosov. Poleg tega poraja v družinah cele tragedije: prepire, samomre, ločitve zakonov, umore, kletvine, sovraštva. Razkošna moda je priča neumljenosti, lakomnosti in oduševstva. P. Segneri pripoveduje neke sledeči zgled. Kapucin p. Matej da Baccio je srečal advokata, ki je slačil oblečene, mesto da bi siromake oblačil. Matej se mu približa, prime ga za roko ter začne stiskati njegovo obleko. Iz obleke priteče kri, kajti kupil jo je s krvjo siromakov. Ali ni tudi danes včasih tako?

V vseh stoletjih so nastopali prav odločno zoper grdo modo papeži, škofje, sociologi in pedagogi. Katoliška Cerkev določa glede mode v glavnem sledeče:

1. Nedostojna je preozka, prozorna, na vratu in rokah preveč izrezana obleka.

2. Protikrščanska je moda prekratkih kril.

3. Moda brez nogavic in pretirana pestrost barv v oblekah ne odgovarjajo resnosti krščanskega značaja in zdravi estetiki.

4. Cerkev odklanja sv. zakramente ženskam z nedostojno obleko in brez pokrivala na glavi.

5. Nepoboljšljive tretjerednice in kongreganistinke se morajo izbristati, če se ne ravnajo po teh navodilih.

Prevz. nadškof dr. Sedej je že leta 1913. opozarjal na posledice nedostojne mode. (Prim. Vo-

ditelj 1. 1913. str. 181.) Po vojni je začel znova prav odločno opozarjati tudi duhovščino svoje škofije na dolžnosti glede mode.

Vsi nemški škofje so leta 1914. v skupnem pastirskem listu nastopili zoper nedostojno modo. Ta pastirski list se konča s sledečimi besedami: »Boj, ki ga bojujemo, je boj za čast ženstva, za pravo svobodo ženskega spola«.

Po vojni so tudi mnogi škofje Italije v veliki skrbi za vero, nravnost, zdravje in gospodarski napredek v pastirskih listih pričeli boj zoper protikrščansko modo. Kardinal Maffi n. pr. piše: »Una volta la moda era l'arte di vestire; ora è forse quella di svestire« (»Osservatore Romano« 19. 7. 1925.).

Ženska ničemurnost je velika. Nemška pisateljica Annette v. Droste označuje žensko ničemurnost takole: »Der Panther kann seine Flecken nicht ablegen und kein Frauenzimmer die Eitelkeit«. Tako piše ženska o ženski ničemurnosti, ki poraja modo. Ali naj zato obupamo v boju zoper nedostojno modo? Ne, in sicer zato ne, ker naše ženstvo ima pri vsej ničemurnosti veliko smisla tudi za dostojnost in krščansko čednost. Le več pravega, stvarnega in vztrajnega pouka o veliki važnosti dostojne obleke in kvarnosti nedostojne je treba. Duhovniki moramo o tem poučevati v šoli, v cerkvi, v društvih in zlasti pri izpraševanju ženinov. Svariti moramo deklice, dekleta in matere, pa tudi moške, ki imajo dolžnost, da tudi v tem pogledu dopolnjujejo žensko pamet. Prijeti moramo trdno tudi šivilje, da ne bodo vsega, kar berejo ali vidijo v kakih modnih časopisih, prenašale na domača tla. Vcepiti jim moramo zavest, da so tudi one zelo odgovorne za javno nravnost. Zavedajmo se, da je nedostojna moda velika ovira našega dušnega pastirstva in le govorimo brez strahu s p. Avilom: »Gospa (gospodična) Sanča Karilo, vaša obleka diši po peklu«.

Iz Zbora.

Obrambni odsek.

Pozor! Opozarjamo znova častite sobrate, da se je na pobudo od raznih strani ustanovil v »Zboru svečnikov sv. Pavla« obrambni odsek za čč. duhovščino. Predsednik tega odseka je msgr. dr. Josip Ličan, prof. bogoslovja, člani in pravni konzulenti so gg.: dr. Mih. Toroš, prof. cerkvenega prava, dr. Stojan Brajša, odvetnik, dr. Josip Bitežnik, tajnik.

Odsek bo dajal informacije in pravne nasvete v obrambo osebne časti, v zadevah kongruie in beneficija ter glede davkov in pristojbin. Čč. sobrate prosimo, naj vse tozadevne vloge z natančnimi podatki pošiljajo na naslov zgoraj

imenovanega predsednika. Obrambni odsek daje informacije in nasvete brezplačno.

Tajniško poročilo.

Odbor »Zbora svečnikov sv. Pavla« je v svojih sejah pretresal zelo važna vprašanja. Med drugim je pozval vse sobrate načelnike zajednic in sobrate dekanе, naj o priliki konferenc včasih povabijo kakega zastopnika »Zbora« iz Gorice, ki jih bo informiral o tekočih vprašanjih.

Nadalje je določil poseben obrambni odsek, ki bo dajal informacije in pravne nasvete v obrambo osebne časti, v zadevah kongruie in beneficija ter glede davkov in pristojbin. Informacije dobe prizadeti brezplačno. Tozadevne vloge z natančnimi podatki naj se pošiljajo na naslov: Msgr. dr. J. Ličan, Via Orzoni 31, Gorica.

Istotako se je konstituiral odbor za katehetska vprašanja, ki je pretresal vprašanje verouka. Tozadevne okrožnice so bile odposlane vsem sobratom dekanom.

Starosta je interveniral v Trevižu v zadevi cerkvenih zvonov, orgel in stranskih oltarjev. Sklenilo se je, naj se obračajo sobratje, ki nujno rabijo dušnopastirske pomoči, na starosta. Prošnje naj naslove vsaj en mesec prej.

Odbor se je bavil z napadi »Edinosti« na Prosvetno zvezo in dal tozadevno izjavo. V pretres so prišla nadalje vprašanja glede orglarske šole, paramentnega društva, deškega semenišča in našega časopisja. O važnejših sklepih so bili obveščeni sobratje dekanі in načelniki »Zajednic«.

Tajništvo »Zbora«.

Naše Zajednice.

Idrijska zajednica presv. Srca Jez.

V idrijski dekaniji smo do 1. 1924. imeli skoro redne mesečne konference Zajednice presv. Srca J. Ko pa se je potem jelo krčiti število sobratov (dva sta šla v Jugoslavijo, eden je umrl), se je seveda skrčilo tudi število konferenc, vendar smo v 1. 1925. imeli še osem prav lepo uspeših sestankov. Ena konferenca na leto, tako zvana marijanska, ki jo imamo navadno okrog Velike noči, je posvečena izključno Marijinim družbam. Vodi jo

dekanjski voditelj g. katehet Oswald. Važnejši referati, ki smo jih poleg drugih tekočih dušnopastirskih zadev obravnavali, so bili: o molitvi, pouk in navodilo poročencem o življenju v zakonu, razlike med cerkvenim in civilnim zakonskim pravom, vtisi z misijonske razstave v Rimu, o ovirah v dušnopastirskem delovanju.

Radi spremembe — variatio delectat — so konference redno vsakikrat v drugem kraju. Dasi smo zelo raztreseni in obremenjeni, vendar se na konferencah skoro redno zberemo polnoštevilno. Čim manj nas je, tem raišj prihajamo skupaj, da se poživimo in opogumimo za nadaljnje delo.

V l. 1926. pa smo tudi že imeli dve konferenci, prvo v Idriji, tako imenovano »Raubkonferenco«, ker ob tej priliki odrajavamo razne visoke davke, drugo v četrtek dne 11. februarja t. l. na Gorah, kjer smo konferenco pričeli s sv. mašo. Sklenili smo, da se v prihodnje prično vse konference s sv. mašo, h kateri se povabi tudi ljudstvo. Mimogrede bodi omenjeno, da je na Gorah prišlo k sv. maši toliko ljudi, kakor na kak sopraznik, dasi je bila ob 11. uri in vkljub slabemu vremenu. Po sv. maši je referiral g. katehet Oswald o poučevanju krščanskega nauka v nižjih razredih ljud. šole. Domentali smo se tudi in določili red za medsebojno pomoč v postnem času, da tako sebe nekoliko razbremenimo. Ljudstvu pa dāmo kar moč veliko ugodnosti in priložnosti, da opravi velikonočno delžnost doma. Končno smo preresetali še nekatere druge tekoče zadeve in določili prihodnjo — marijansko — konferenco za 6. aprila 1926.

T. č. tajnik.

Črniška zajednica presv. Srca Jez.

Prvo letošnje konferenco smo imeli dne 21. januarja v Sv. Križu. Po duhovnem berilu iz Walterjeve knjige Der katholische Priester smo kot prvo točko obravnavali misijonsko tridnevnico. Podrobna poročila iz posameznih duhovnih so pričala, da smo točno izvršili sklepe zadnje naše konference v Črničah. Ugotovili smo, da se je ljudstvo z vseljem odzvalo našemu vabilu in da je pripočeti vsako leto podobno prireditve. Samo čas se nam je letos zdel neprikladen za nabiranje. Ob začetku leta mora izdati ljudstvo precej denarja za časopise. Za tako misijonsko prireditev bi bili mnogo primernejši binškoštni prazniki; saj so binškoštni jubilejni dan ustanovitve sv. Cerkve. Izrazila se je tudi želja, naj bi sobrat blagajnik U. M. Cl. izkazoval v »Zborniku« misijonsko miloščinó razvrščeno po dekanijah.

Vič. g. dekan nam je potem tolmačil, kako naj sestavljamo cerkvene račune. Pri tem so prišli tudi stari cerkveni finančniki do besede. Mi mlajši smo pobožno poslušali. Sad tega predavanja — če ga bo kaj — pride gotovo g. sobratu predavatelju v dobro, ker se mu ne bo treba jeziti, ko bo pregledoval vpslane cerkvene račune.

Zanimivost prve vsakoletne naše konference je »sattoria ecclesiastica«, pobiranje cerkvenih davkov in taks. Priznati moramo, da posluje brezhibno. Že v starem letu nam izroči opominjalne listke. Toda to ni nikak plagiat svetne sosesre, marveč izviren izum, ki pa ni še patentiran in bi se

torej smel tudi v drugih dekanijah uporabljati. Esattoria funkcijonira cum summa iustitia neglede na to, da mora ubogi Ajdovec položiti zadnje svoje centezime na davkarsko mizo. O nas trdi večlastita esattoria, da smo nemarni, da ne znamo seštevati in podobno. Pa mislim, da ne bo tako hudo. Saj do sedaj ni še prišlo pri nas do kakega rubeža. To je vendar dobro izpričevalo za nas davkoplačevalce.

V poloficielnem delu (saj se razumemo!) smo se pogovorili o dobrotelnosti. Menili smo, da bi bilo zelo primerno, ko bi se določil kak dan za nabiranje prispevkov za naše dobrotelne naprave. Seveda nastane takoj vprašanje tozadevne organizacije. Upamo, da se o tej stvari še kdo oglasi. Poslušali ga bomo in tudi kako rekli.

Pretrčali smo tudi (pa ne preveč) vprašanje, ali so dolžne občine vzdrževati cerkvnika in organista. Povedali smo vsak svoje skušnje. Prihodnja konferenca bo po Veliki noči.

A. B., tajnik.

Voditelj Marijinih družb.

Marijanska konferenca

postojnske, trnovske in jelšanske dekanije se je vršila 21. januarja 1926 v Trnovem.

Sklepi: 1. Zaprté duhovne vaje za družbenice naj se vsako leto ponavljajo. Družbenice se o tem obvestijo, da si morejo polagoma prihraniti denar za prehrano med duhovnimi vajami.

2. Po vseh Marijinih družbah naj se vpelje Apostolstvo sv. Cirila in Metoda; goji naj se obenem tudi zanimanje za pogsanske misijone.

3. V začetku junija priredimo na Planinski gori shod vseh treh dekanatov. Vsa prireditve se bo vršila v znamenju »Apostolstva sv. C. in M.« Povabi se dr. Snoj, ki bo imel med drugim tudi skioptično predavanje.

4. »Voditelj Marijinih družb«, ki ga izdaja ljubljanski ordinarijat, naj prinaša skice govorov za cele cikle.

5. Zelo se pogreša zbirka zgledov, ki bi bila prikladna za govore pri shodih Mar. dr. Naj dekanjski voditelj stopi glede tega v stik s škofijskim voditeljem, oziroma z urednikom Praesides Korrespondenz.

6. Mesečni kontrolni listki, ki jih ima Mar. dr. v Dornbergu, se za enkrat ne sprejmejo, ker imajo nekatere družbe že svoje kontrolne listke, drugod pa voditelj nadzoruje udeležbo pri shodu (in obenem pri sv. obh.) s klicanjem in je ta praksa nekaterim všeč.

Srečko.

Zaprté duhovne vaje za družbenice.

Take duhovne vaje so se vršile v trnovskem samostanu od 27. do 31. decembra 1925.

V Ljubljani so jezuiti lepo poskrbeli za može in fante; nudijo jim priliko, zapustiti za nekaj dni šumni svet, iti v »Dom duhovnih vaj«, opazovati skrbno svoje srce in tako kar najbolje poskrbeti za svojo dušo. Mi slov. duhovniki v Italiji bi smeli biti veseli, če bodo sčasoma mogli tudi naši možje

in fantje zahajati v ta Dom, Česar doslej še ne moremo nuditi možem in fantom, to smo dali v gotovi meri družbenicam.

Na marijanski konferenci postojnskega dekanata smo l. 1924. sklenili, da priredimo l. 1925. zaprte duhovne vaje za družbenice. Pa kje dobiti prostor? Obrnili smo se na trnovski samostan. Dobre sestre so nam šle takoj na roko. Tako smo mogli povabiti družbenice iz postojnske, trnovske in jelšanske dekanije k duh. vaj. od 27. do 31. decembra l. l. Uredili smo tako, da se naj iz vsake družbe oglasijo 2, 3 ali 4 dekleta. Odzvalo se je 47 deklet. Rajni g. dekan dr. Kržišnik je vodil te duh. vaje. Imel je po 4 govore na dan. Poleg tega je imela še č. s. prefektinja vsak dan mesto branja praktično ekshorto. Družbenice so prišle vse navdušene domov. Želele so, naj bi take duh. vaje bile vsako leto. Čč. sestre so dale izborno hrano skoraj zastoj; za ves čas le 25 L na osebo. — Naš namen je vsekako, ponavljati take duh. vaje vsako leto. Tako se ne bo širila marijanska zavest med družbenicami samo na široko, ampak tudi na globoko, in Marijino kraljestvo med nami se bo — tako upamo — resnično prenovilo.

Na Notranjskem je za duh. vaje precej zanimanja pri Marijinih družbah. Poleg zaprtih duhovnih vaj v Trnovem je imela meseca novembra vsa hrenovska družba duh. vaje; isti mesec šentpeterska in trnjska; decembra košanska, januarja pa knežaska. Povabljena so bila povsod tudi druga dekleta, ki so se rada odzvala. Čeprav take duh. vaje ne dosegajo uspehov zaprtih duh. vaj, vendar rodijo dosti dobrega!

Srečko.

Misijonska misel.

Blagajniško poročilo U. M. Cl. za dobo od 1. okt. 1924 do 1. okt. 1925.

V Unio Missionaria Cleri se je vpisalo v goriški nadškofiji 179 udov. Od teh so 3 dosmrtni, ker so plačali L 100, in sicer: *Kumar Ivan*, kurat v pokoju in Sp. Idriji; *Košir Ivan*, vikar v Vedrijanu, in *Filipič Alojzij*, kurat v Grgarju.

Umrli so v tej dobi: *Abram*, Sedej M., *Jarc Ivan*, Vidmar J., *Sedej Ivan*, *Hren Josip* in *Uršič Andrej*.

Odšla sta: *Leben Josip* v Ameriko in *p. Romuald* v Jugoslavijo.

Vseh živih udov je sedaj 170. Od teh je plačalo letni prispevek za list le 70 sobratov.

V naši nadškofiji imajo Katoliški misijoni (à 7 L) 1411 naročnikov, Misijonskega koledarja prihaja 2260 izvodov, koledarja sv. Petra Klaverja (à 2 L 20 stot.) pa približno 500 izvodov.

Nabrali smo: za »Družbo za širjenje vere« 1555 L 55 stot., za Dejanje sv. Definstva 1727 L 85 stot., za afriške misijone 2073 L 70 stot. in za Misijonišče v Domžalah 2586 L.

Goriški tretjeredniki so darovali za frančiškanske misijone 500 L, Goriška Marijina Družba pa je nabrala pri dveh misijonskih prireditvah za afriške misijone 57 L 40 stot. Vsi darovi znašajo 9013 L in 10 stot.

Mnogi g. župniki pošiljajo darove svojih župnij direktno misijonarjem. V primeri s prejšnjimi leti smo precej napredovali, posebno glede misijonskega tiska.

Posamezne župnije so darovale za razna misijonska podjetja kakor sledi:

I. Za misijone sploh:

Šebrelje L 24; Dekanat Idrija L 204; Lokovec L 50; Studeno L 44.15; Gorica L 25; Vedrijan L 163.25; Šentvidska gora L 43; Dekanat Vipava L 157.25; Otlica L 30; Sv. Lucija L 38.40; Števerjan L 5; Vipava L 50; Breginj L 20.65; Št. Lovrenc Neblo L 50; Otalež L 45; Biljana L 10; Marijina družba v Ročinju L 128; Grgar L 100; Ravnica L 72; Cerovo L 30; Renče L 8.75; Komen L 30; Zabnica L 20; Čepovan L 80; Zavratac L 60; Solkan L 6; Črniče L 35; Medana L 26.10. Skupaj: L 1.555 in 55 stotink.

II. Za »Afriško družbo sv. Petra Klaverja«:

Grgar L 18; Ravnica L 52; Knežak L 83.40; Otalež L 60; Marijina družba v Gorici L 570.40; Lokovec L 100; Šebrelje L 25; Ponikve L 35; Studeno L 55.20; Kamnje L 75; Vedrijan L 10.20; Ukve L 300; Šentvidska gora L 29; Cerovo L 85.50; Štomaz L 75; razni dobrotniki so darovali L 500. Skupaj: 2.073 L in 70 stotink.

III. Za Dejanje sv. Definstva:

Postojna L 130; Črniče L 30; Knežak L 160.10; Grgar L 126; Ravnica L 65; Zagorje L 5.60; Vedrijan L 27.90; Šentvidska gora L 16.50; Cerkno L 34.75; Števerjan L 13; Podraga-Lozice L 21; Vipava L 20; Bate L 15; Gorica L 510; razni neimenovani L 553. Skupaj: 1.727 L in 85 stitink.

IV. Za Apostolstvo sv. Cirila in Metoda je došlo le 10 L.

V. Za Dejanje sv. Petra apostola za domače duhovnike nismo prejeli prav nič, ker je pač doslej med našim ljudstvom še docela neznan.

Gorica, dne 1. oktobra 1925.

Ivan Rešič, Gorica, Via Torrente 7.

(Op. uredn. Te številke nam povedo neizmerno veliko o naši vnemi za Kristusove vesoljne interese. Koliko je župnij, ki niso za misijone do 1. okt. 1925 nič ali skoraj nič naredile? Koliko jih je, ki so v primeri z drugimi naredile žalostno malo? Kje je vzrok? Denarja je povsod zelo malo, a božjega denarja svete gorečnosti ni povsod dovolj. Upajmo, da bomo v bodočnosti tudi tozadevno napredovali.)

O zedinjenju cerkva.

Jan Kos:

Zanimivo Solovievo pismo škofu Strossmayerju.

Zagreb, 9.—21. sept. 1886.

Nj. Ekscel. Mosignorju I. G. Strossmayerju, škofu Bosne in Sirmija, apostolskemu vikarju Srbije, državnemu svetniku Nj. Apostol. Veličanstva itd. itd.

Monsignor!

Božja previdnost, volja vladajočega papeža in Vaše lastne zasluge so napravile iz Vas resničnega posredovalca med sv. Stolico (in pravoslavnim

Vzhodom — dodal urednik). Sv. Stolica je po božji pravici v posesti ključev bodoče usode sveta in slovanskih plemen, ki so po vsej verjetnosti poklicani, da uresničijo to usodo. Ne zadovoljujoč se samo s tem, da ste veliko prispevali k čudovitemu vstajenju Vašega slavnega naroda hrvatskega, ne zadovoljujoč se s tem, da bi ostali nekak živ padlji njegove neodvisnosti, ste si vzeli k srcu tudi najvišje interese drugih slovanskih narodov, izmed katerih se večina z Rusijo na čelu drži v žalostni daljavi od velike katoliške enote. Vaše plemenito srce se je odprlo temu velikemu Vzhodu, ki zelo mnogo obeta za bodočnost, in Vaš prosvitljeni razum Vam je pokazal, da je glavna zapreka za dopolnitev te bodočnosti tisočletno nesporazumljenje, ki še vedno izolira in slabi vzajemno pomoč dveh velikim polovicam katoliškega sveta. Odkar ste se naslonili na neporušno skalo Cerkve in ste bili podpirani in osrčevani od dobro čuječe modrosti velikega rimskega papeža, — ki ga je neka stara prerokba v vrsti papežev označila z mističnim priimkom lumen in coelo — ste rabili Vašo duševno moč in Vaš čudoviti dar govora, da ste služili stvari božji z delom za zedinjenje cerkva. Zahvaljujoč se Bogu, da je dal za tako veliko stvar takega branitelja, si dovolim, monsieur, poslati Vam nekaj pripomb, ki se tičejo ugodnih okoliščin za zaželeno rešitev velike naloge, s katero se pečate, proseč Vas, da bi rabili to majhno pripombo, kolikor se Vam bo zdelo potrebno.

Vzhodna cerkev ni nikoli določila in predstavljala vernikom kot obligatno dogmo nobenega nauka, ki bi bil nasproten katoliškim resnicam. Dogmatične določbe prvih sedmih vesoljnih cerkvenih zborov tvorijo celoto absolutno nedvomljivih in nespremenljivih, stanovitno in vseobče od vzhodne cerkve priznanih verskih resnic.

Kar je od tukaj naprej, je sporno in se more smatrati samo kot zasebni nauk te ali one bogoslovne šole, tega ali onega več ali manj čislanege teologa, ki ni imel nikoli oblasti nezmotljivosti učenja.

Določbe delnih koncilov — po ločitvi cerkva — in nekaterih katekizmov (n. pr. Petra Mogile iz Kieva in Filareta iz Moskve) uživajo sicer velik ugled, a niso nikoli prejele najvišjega in končnega potrdila vzhodne cerkve, ki bi jih mogla proglasiti kot verske dogme le tedaj, če bi jih kot take potrdil vesoljni koncil, nositelj nezmotljivosti, ki pa je absolutno nemogoč v današnji izolaciji. Tako je nastalo, da naša cerkev nima nobene simbolične knjige v tistem pomenu, kakor jih imajo katoličani ali tudi protestanti. Štirideset let je minulo, odkar je nemški protestant priobčil pod naslovom *Libri symbolici ecclesiae orientalis* — ta naslov je potem spreminil v *Monumenta fidei eccl. orientalis* — zbirko dokumentov različnih dob in zelo neenake vrednosti in med njimi tudi spis slavnega kalvinističnega patriarha Cirila Lucaris-a, ki je popolnoma heretičen in pri nas splošno znan pod naslovom *Vzhodna izpoved: Anatolike homologesis*. Zbirka gosp. Kimmel-a nima evidentno nobenega znaka cerkvene oblasti in je znana samo strokovnjakom. Okoli istega časa je izdala naša vlada — v grščini, staroslovensščini in moderni rusčini — »Knjigo pravil« — nekak kodeks cerkvenih zako-

nov, ki podaja poleg disciplinarnih kanonov apostolov, cerkvenih zborov in nekaterih cerkvenih učnikov, ki jih časti vesoljna cerkev, tudi resnice pravoslavne vere, in sicer predvsem one, ki sta jim dala obliko cerkvena zbor v Niceji in v Carigradu ter tri definicije (horoi) četrtega, šestega in sedmega ekumenskega koncila. Iz tega je razvidno, da ta uradni kodeks naše cerkve nima v sebi nobene verske zmote in nobene protikatoliške vsebine. Gotovo dejstvo je, da mnenja vzhodnih teologov, ki so več ali manj nasprotna katoliški resnici, niso od njih proglašena kot splošni nauki in tudi od vernikov niso bila sprejeta kot obligatne in nezmotljive dogme; zato pa tudi nimajo iste veljave kakor določila ekumenskih koncilov. Iz vsega tega je popolnoma razvidno, da po pravici ne moremo dolžiti vzhodne cerkve kot take tistih protikatoliških nauk nas teologov, ki jim ona nikoli ni dala končnega potrdila. Razlika med naukom kake bogoslovne šole in med naukom cerkve, h kateri spada, se čuti do gotove mere tudi v katolicizmu. Naj navedem en sam zgled. Znano je po vsem svetu, da sta skozi stoletja velika bogoslovna šola Tomistov in ves dominikanski red napadala ali vsaj odklanjala vzvišeno resnico o brezmadežnem spočetju najsvetejše Devce ter stanovitno trdila, da je bila deležna izvirnega greha. Toda kdo bi se drznil dolžiti katoliško Cerkev kot tako odgovornosti za to zmoto teologov, ki so bili sicer zelo čislani, a so v tej točki predstavljali le svoje zasebno mnenje?

Sedaj je jasno, da razločujemo nauk cerkve kot take od nauka kake šole ali teologov; in to razlikovanje je za zedinjenje cerkve zelo koristno. V resnici so torej dogme naše cerkve, ki se določajo le po ekumenskih cerkvenih zbiorih, pravoslavne in katoliške, nauki teologov pa, ki nasprotujejo katolicizmu, niso od cerkve določene verske dogme. Tako smo mi združeni s katolicizmom po naukih, ki jih priznavamo kot absolutno in nespremenljivo resnico, dočim so zmote, ki nas ločijo od katoliške enote, samo mnenja, ki nimajo nobene višje veljave niti v očeh onih, ki so jih ustvarili.

Kar se tiče vernikov vzhodne cerkve, jih ne moremo dolžiti nobene določene zmote, ker njih vera se sklada popolnoma s katoliško, če izvzamemo nevednost nekaterih definicij, ki so jih napravili na Zapadu po ločitvi in ki zadevajo predvsem pravi značaj in pridevke najvišje oblasti v cerkvi. To nevednost moramo toliko bolj opravičiti, ker ta točka katoliškega nauka je bila končno določena in razložena od zapadne cerkve šele v najnovejši dobi, na zadnjem cerkvenem zboru v Vatikanu.

Sicer pa zna biti, in to je zelo resna in zelo koristna okoliščina za misel združitve, da namreč v vzhodni cerkvi ni nobenega notranjega sporazuma, nobene enotnosti glede odnošajev do katoliške cerkve.

Ker na Vzhodu ni bilo (in po mnenju naših najboljših teologov ne more biti) po ločitvi cerkve nobenega znanega cerkvenega zbora, se vidi, da vzroka ločitve ni sodila oblast, ki bi jo mi mogli priznati za edino merodajno v taki zadevi. Zato obstoji naš razkol za nas samo de facto, nikakor pa ne de jure. Adhuc sub iudice lis est.

Ker je to vprašanje tako nerešeno, se ne smemo čuditi veliki razliki razkolniških in nasprotnih mnenj, ki jih imajo ruski in grški teologi glede katolicizma. Dočim gredo nekateri pisatelji (k sreči le maloštevilni) tako daleč, da pravijo o katolicizmu, da ni samo izven prave cerkve, ampak sploh izven krščanstva, pravijo druge, kompetentnejše in višje osebe (na primer sedanjí metropoít v Kijevu častitljivi Skof Platon), da vzhodna in zapadna cerkev sta dve sestri (dvojčki), ki sta ločeni samo vsled nevednosti.

Ne bom se mudil na tej zadnji točki. Imam popolno zaupanje v tradicionalno modrost rimske cerkve in v veliko umnost ter posebne čednosti sedanjega velikega papeža. Nam ne gre za to, da bi branili kake pravice, ampak da bi dobili očetovsko ljubezen.

Sicer pa bi bila združitev cerkva enako koristna za obe strani. Rim bi si pridobil pobožno in za religiozno idejo navdušeno ljudstvo ter zvestega in močnega branitelja, Rusija pa, ki ima po božji volji v svojih rokah usodo Vzhoda, bi se ne ločila samo od neradovoljnega greha ločitve (razkola), ampak bi bila eo ipso prosta, da bi lahko izpolnila svoj vesoljni poklic. Združujoč okrog sebe vse slovanske narode, bi ustanovila novo resnično krščansko civilizacijo, to je združila bi znake ene resnice in različne svobode v veliki zapovedi ljubezni; združila bi v eno samo enoto vse in delila popolnost dobrote vsem.

Podelivši Vaši Ekscelenci teh par misli o predmetu, ki Vam je tako zelo na srcu, Vas prosim, da sprejmete izraz najgloblje vdanosti in občudovanja, s katerim, monsignor, ostanem vedno Vaš sin in najpokornejši služabnik

Dr. Vladimír Soloviev.

Pravoslavni duhovniki za cerkveno edinstvo.

Srbski »Vestnik«, glasilo združene srbske duhovščine, je dne 31. januarja objavil uvodni članek pod zgornjim naslovom. Piše doslovno takole:

»Odnosi nas pravoslavnih in katoliških duhovnikov so bili v gosti temi. Mi drug drugega nismo poznali. Naše obojestransko nepoznanje je zidalo med nami visok zid. Bili smo si tujci. — Služabniki Kristusovi si ne smejo biti tujci. Pastirji obeh veroizpovedi imajo isti glavni cilj: s pomočjo sv. evangelija poboljševati ljudi in jih približevati Kristusovemu idealu. Postranski cilji naše službe se res v mnogem ne skladajo. Toda vse razlike smo mi in katoliški pastirji dolžni izravnati, da se ostvari želja, naj bo ena čreda in en pastir.

Potrebo zblížanja krščanskih cerkva čutijo vsi kristjani. Za uresničenje tega svetega cilja je mnogo vnetih zastopnikov v vseh cerkvah, ki poznajo Kristusa za svojega poglavarja. Navdušenje za zedinjenje ni navadno, človeško. To je nebeški plamen, ki v srcu teh zastopnikov tli kakor goreči grm pred Mojzesom; to so znaki neba, ki nas grešne ljudi naravnavaajo na pravo pot.

Toda prej ko se ostvari cerkveno edinstvo v onem širšem smislu (a to se mora zgoditi, ker je božja zapoved) imajo katoliški in pravoslavni duhovniki v naši državi mnogo točk, v katerih se

srečavajo in morejo skupno delati. Ako bomo še v prihodnje ločeno delali kakor smo doslej, bo rezultat: neuspeh na obeh straneh. Naš sporazum bi pa jako lahko in hitro prinesel uspehe.

Mnogi bodo zmajevali z glavo in našo misel imenovali utopijo. Toda ljudje, ki globlje gledajo in poznajo današnje razmere, trdijo, da se morajo oboji duhovniki sporazumeti in skupno braniti svoje ogrožene koristi.«

Dobrodelnost.

Važno zborovanje.

V četrtek dne 11. marca se je vršilo v Marzinijevi dvorani v Gorici zborovanje dekanov in drugih duhovnikov v zadevi dobrodelne organizacije, ki se snuje za našo Krajino.

Kakor je čč. sobratom znano, je Forojulijensis objavil v 2. zv. svojih »Novih potov« načrt Dobrodelnosti, t. j. dobrodelne organizacije za Slovane v Italiji. Ker se tudi naše že obstoječe krščanske organizacije že dolgo pečajo z mislijo na ustanovitev dobrodelne organizacije, ki je pač bistven del — pa samo del — celotne katoliške akcije, se ni čuditi, da so morale zavzeti napram Forojulienzijeve mu načrtu jasno stališče. Zastopniki vseh naših organizacij so imeli več važnih posvetovanj o tem predmetu. Udružene krščanske organizacije so poverile nekaterim gospodom nalogo, naj natančno proučijo duha »Novih potov« in zlasti načrt za pravila Dobrodelnosti. No, ti gospodje so ugotovili, da so »Nova pota« v nekaterih stvareh nejasna in dvorezna, da je zlasti tudi omenjeni načrt Dobrodelnosti v marsičem potreben poprave in dopolnila. O ugotovitvah teh gospodov so naše organizacije resno razpravljale. Nato so odposlale deputacijo k prevz. g. knezu nadškofu, ki naj ga prosi, naj skliče sestanek dekanov, da se oni kot zastopniki vse duhovščine odločijo, ali sprejmejo Forojulienzijevo zamisel Dobrodelne organizacije nespremenjeno ali le s kakimi dopolnili.

Prevzvišeni je pooblastil g. dekana msgr. Ignacija Valentinčiča, naj skliče tak sestanek dekanov in drugih duhovnikov, ki se zanimanjo za dobrodelno akcijo.

Medtem je priredil odbor štirih oseb nova pravila za »Krščansko dobredelno zvezo za Slované v Italiji.« Ta pravila je g. dekan msgr. Ignacij Valentinčič poslal skupno z vabilom na gori omenjeni seštanek vsem slovenskim dekanom. Poval bil je tudi dr. zja Andreja Pavlico in druge gg. sobrate.

Vkljub neprimernemu času je prišlo 11. III. na zborovanje 25 duhovnikov, med njimi 6 dekanov; trije dekani in msgr. Ličan so opravčili svojo odsotnost. Tajništvo zborovanja je sprejel dr. M. Brumat.

Predsednik zborovanja msgr. Ign. Valentinčič je otvoril zborovanje, pojasnil njegovo zgodovinsko ozadje ter naznanil sledeči dnevni red: 1. »O potrebi Dobredelne zveze« — poroča župnik Ivan Rejec; 2. »Česa se moramo izogibati pri snovanju dobredelne organizacije« — poroča dekan Alojzij Novak; 3. »Pravila Dobredelne zveze« — razlaga tajnik zborovanja.

G. župnik Iv. Rejec je jasno in prepričevalno obrazložil, kako silno potrebna nam je dobredelna zveza — četudi izvzamemo vse prevažne nagibe, ki govorijo za dobredelnost vedno in povsod — že radi pravnega varstva našega ljudstva in radi skrbi, ki jo moramo imeti za krščansko inteligenco sploh in za duhovski in učiteljski naraščaj posebej. Prav posebno je poudarjal skrb za krščansko šolo, ki smo jo doslej neverjetno zanemarjali, kar nam utegne postati v doglednem času zelo usodno.

G. dekan Novak nas je svaril, naj ne stavimo pod en klobuk stvari, ki nikakor skupaj ne spadajo. Na vse potrebe mora naša dobredelnost misliti, nobenemu potrebnemu ne odtegovati svoje pomoči, a prav radi prave krščanske ljubezni se moramo varovati, da bi pod firmo dobredelnosti zanikavali »ločitev duhov«, ki jo je prinesel Kristus na svet in so si jo zapisale na prapor vse zares krščanske organizacije. V tem smislu govori tudi kanon 693. cerkvenega prava. Zato svari referent pred vsako dvoumnostjo pri snovanju dobredelne organizacije, ki bi sčasoma mogla spraviti v nevarnost njen čisto in odločno krščanski značaj.

Tajnik zborovanja je prebral načrt Dobredelnosti, ki je bil objavljen v »Novih potih«, ga primerjal z novimi pravili in utemeljeval na podlagi posebnega komentarja teh pravil vse one točke, ki se z njim križajo ali ga spopolnjujejo.

Po kratki debati smo nova pravila še nekoliko spopolnili. Tako spopolnjena so bila od vseh navzočih z odobravanjem soglasno sprejeta in s tem prva odklonjena.

Nato so bile sprejete še sledeče resolucije:

1. Slovenski dekani iskreno pozdravljajo započeto krščansko dobredelno akcijo, ki jo smatrajo kot bistven del našega verskega programa. Vsled tega toplo priporočajo vsem duhovnikom, naj se je z navdušenjem oklenejo.

2. Z ozirom na pomanjkanje duhovnih sotrudnikov in ker so duhovniki preobloženi s svojimi najnujnejšimi opravili, naj bi se po možnosti ne snovala povsod po deželi nova dobredelna društva, ločena od sedanjih verskih in kulturnih organizacij, marveč naj se vsa dobredelna akcija nasloni v prvi vrsti na dobredelne odseke Marijinih družb in prosvetnih društev, kjer že obstojijo. Kjer takih odsekov ni, naj se čimprej osnujejo. Vsi taki odseki naj pristopijo kot člani h »Krščanski dobredelni zvezi za Slované v Italiji«.

V krajih, kjer ni mogoče razpresti dobredelne akcije potom Marijinih družb ali prosvetnih društev, naj se ustanove nove, predvsem verske institucije; za moške Vincencijeva družba, za ženske Družba sv. Elizabete. Kjer pa tudi teh ni mogoče osnovati, naj se ustanove krajni dobredelni krožki.

3. K. D. Z. ne bo sicer politična organizacija, vendar ne bodi nadstrankarska v tem smislu, da bi smela iti mimo ali proti drugim krščanskim organizacijam, ali da bi kakorkoli spodkopavala njih ugled.

4. Nova K. D. Z. naj vstopi v krog drugih naših kršč. organizacij.

5. Otvori naj se čimprej dobredelna pisarna v Gorici, ki bo skrbela provizorno za udeleževanje dobredelnih panog, označenih v § 8. pravil.

6. Za glasilo naj se imenuje uredniški odbor, kateremu naj pripadajo: voditelj Sirotišča, predsednik Prosvetne zveze in voditelj Zveze Mariinih družb.

7. Privravljalni odbor 3 oseb (dr. Pavlica, dr. Ličan in dr. Brajša) naj poskrbi za potrditev popravljenih pravil tudi od strani prizadetih ordinariatov in za sklicanje ustanovnega občnega zbora.

Zapisnik tega sestanka, resolucije in popravljenih pravila se predložijo prevz. knezu nadškofu. Nadejamo se, da smo s tem sestankom položili trdne in vsestransko zanesljive temelje naši prepoštrebni dobrodelni organizaciji.

Da ne bo nesporazumljenj, moramo omeniti, da je bil na ta sestanek, kjer se je imela odločiti smer nove organizacije, prav vljudno povabljen tudi dr. Andrej Pavlica, ki je od Prevzvišenega določen, da sprejme njeno vodstvo. Naprošen je bil tudi za referat.

Tudi to zborovanje nam je dokazalo, da smo si slovenski in hrvatski duhovniki v Italiji svesti svojega visokega zvanja — le škoda, da nas je tako malo in da naše hotenje presega naše moči. Toda vprav od »Krščanske dobrodalne zveze« pričakujemo tudi v tem pogledu izdatnih uspehov.

Upamo, da se bo čimprej vršil občni zbor Krščanske dobrodalne zveze za Slovene v Italiji. *Tajnik zborovanja.*

Cerkvena glasba.

J. Žagar.

Kaj bo z našim cerkvenim petjem?

Ne vem, koliko Zbornika bi mi odmeril g. Mirko za tako važno vprašanje. Zato pa kratko. Saj tudi ni potrebno, da bi utemeljeval potrebo in pomen lepega petja v hiši Gospodovi, posebno še pri najsvetejši daritvi. Velika moč je sveta pesem: dušo dela žlahtno in srce dviga. Kako lepa je molitev zapeta! Kako topla, kako notranja in zunanja obenem!

Bratje, dušni pastirji! Kako je in kako bo s cerkveno pesmijo po naših župnijah? Pomagajmo si sami. Saj ni treba, da bi prav za vsako stvar čakali navodila ali

sunka od zgoraj. Imajo obilo drugih poslov. Zadnji čas je, da rešimo petje propadanja in ga celo dvignemo, da ne ostane vedno pri starem. Res so žalostne razmere za organiste in njihove plače, za popravo in nabavo orgel itd., toda bratje, naredimo vsaj to, kar se da!

Po nekaterih župnijah že 10 do 15 let ne zapoje nobene nove pesmi. Drugod so zgubili moške glasove, zopet drugod pojo le včasih za parado.

V ljubljanski škofiji je delovala že pred vojno cerkvenoglasbena škofijska komisija. Izbrani so bili sposobni duhovniki za nadzornike cerkvenega petja za vsako dekanijo. Kako bo pri nas? Kdo naj se zanima za organiste, jih navduši, pohvali, pouči, jim da navodil? Kaj ne bi mogel ta ali oni duhovnik v vsaki dekaniji vsaj enkrat na leto povabiti vse organiste na sestanek?

Za nove muzikalije treba novca. Koliko da vsaka župnija na leto? Vsakemu cerkvenemu pevovodju je nujno potreben naš edini list te vrste »Cerkveni glasbenik«. Koliko župnij je naročenih nanj?

Kako lepa je novejša in najnovejša slov. cerkvena pesem! Kje jo pojejo?

Bratje, bolj se zanimajmo, več žrtvujsmo za cerkveno petje! Če bodo ljudje slišali lepo pesem, se jim bo močno prikupila in radi bodo zanjo kaj dali, če jim pojasniš, da tako petje stane. Kar označi: »Danes darujte za note in organista.«

Želja sv. očeta Pija X. je bila, naj v cerkvi rajši zmanjšamo izdatke za zunanji kras cerkve in tem več damo za cerkveno petje.

Pogovorimo se na konferencah, kako si bomo vsaj za silo pomagali. Gospodje v Gorici pa bodo morali itak kmalu ustanoviti orglarsko šolo, da tako vsestransko podprejo razvoj svetega petja.

Prosvetno delo.

Občni zbor Gor. Moh. družbe.

Vršil se je dne 11. febr. 1926. Navzočih je bilo 25 udov. Ko je bil mons. Ličan ugotovil sklepčnost, je pozdravil vse navzoče. Poudaril je glavne poteze letošnjega odborovega dela. Glavno stremljenje odbora je šlo predvsem za tem, da učvrsti organizacijo družbe in razčisti razmere do Gor. Matice. Vkljub kritiki, ki je zadela letošnje publikacije, je

odbor na uspehe ponosen. Verskega čtiva smo nudili ljudstvu dovolj. Ker hočemo ljudstvo vsestransko vzgajati, smo izdali tudi nekatere vsebinsko in jezikovno težje knjige. Konečno moramo slediti toku časa. S tega vidika naj se presojaio tudi naše ilustracije.

Nato so poročali tajnik, urednik in blagajnik. Iz njihovih poročil povzamemo sledeče:

Naš lanski občni zbor se je vršil dne 22. januarja l. l. Odbor je imel v tem času šest sej. Takoj pri prvi seji se je odbor konstituiral. Predsednik je ostal mons. dr. Ličan, podpr. dekan Novak, tajnik kurat Stanič, blagajnik inž. Rustja in urednik Venceslav Belè. Ker se je pisarniško delo zelo namnožilo, je odbor nastavil poslovnega tajnika, ki je obenem tudi korektor in ekspeditor.

Nadalje je odbor uredil vprašanje istrske Mohorjeve družbe! V soglasju s škofom je odbor to vprašanje saniral. Istrsko družbo smatramo za pravncveljavno podružnico. Zahtevamo pa vsakokratno predložitev knjig našemu centralnemu odboru.

Odbor je izvolil 3 odseke: gospodarski ter ožji in širši književni odsek. Gospodarski odsek urejuje denarne zadeve: tisk, inserate, honorarje ter ekspedicijsko. Odsek so tvorili gospodje inž. Rustja, dr. Glaser in dr. Toroš. Književni odsek ima nalogo, zbirati ter ocenjevati literarno gradivo. Gospodu Ščeku se imamo zahvaliti za agitatorični načrt, kateri se je v tem poslovnem letu popolnoma posrečil. Število udov smo dvignili na 18.000. V Vrhovnem svetu zastopa našo družbo mons. Ličan.

Odbor je v tem letu sestavil družbin poslovnik, ki je objavljen v letošnjem koledarju.

14. novembra lanskega leta se je odbor odločil, izdati sledeče knjige: Bertrand: Sanguis Martyrum. Ta sklep je bil narejen pred občnim zborom lanskega leta, zato ni umestno, pri kritiki se sklicevati nanj.

Druga letošnja knjiga je »Socialna čitanka«. Izdajanje te knjige je bilo enoglasno sklenjeno na lanskem občnem zboru. Dva gospoda sta tistikrat o knjigi govorila; eden je zahteval absolutno popularni slog, drugi je opozarjal na popularnost, ki naj ne bo vulgarna. Občni zbor je to naziranje potrdil.

Tretjo letošnjo knjigo je odbor določil šele 25. julija 1925. In to je »Nevesta s Korinja«. Odbor je sklenil, da izda knjigo s slikami vred, kakor je tiskana v »Dom in svetu«. Na odpor so zadele menda le ilustracije te knjige.

Četrta knjiga je letošnji koledar. Strokovna kritika je koledar sprejela z navdušeno pohvalo. V koledarju je toliko dela, skrbi, truda in poštenega ambicioznega stremjenja, da odbor kratkomalo ne razume različnih krivičnih kritik, ki so ga grajale. Imamo na razpolago izjavo, da koledar vse preveč diši po virhu, pa tudi izjavo, da je koledar premalo verski. — Seveda, tako različnim kritikom odbor ne bo nikdar mogel ustreči, zato bo šel preko njih.

Odbor je sam priznal, da je knjiga »Sanguis martyrum« sicer klasična, toda nekoliko radi jezika, nekoliko pa radi vsebine za ljudstvo pretežka. V celoti je odbor ponosen na to knjigo iz literarnega, umetniškega in verskega stališča. Ta knjiga je bila poskus, v koliko bi naše ljudstvo bilo zrelo

za tako hrano. Uspeh kaže biti negativen. Zato bo moral odbor zanaprej skrbeti za poljudnejše berilo.

Letošnja kritika je odbor iznenadila in ga postavila v popolno krizo. Odbor ima na razpolago pohvalna in grajalna pisma. Za ta pisma je odbor hvaležen. Po možnosti bo čisto vse nasvete upošteval. Odbor se pa obrača zoper tisto kritiko, ki je stokrat že govorjena, a nikjer zapisana in točno opredeljena, ki zato širi nerazpoloženje zoper družbo in spravlja odbor v zelo mučen položaj. Ker je pa odborova literarna duša gospod Venceslav Belè, obtiče vse te puščice hote ali nehoti na njem.

Odbor je za tiskanje knjig prosil ponudbe goriških tiskarn, da bi dobil realno podlago za pogodbo z Zadržno tiskarno. Gospodarski odsek je potem sklenil pogodbo za tiskanje knjig.

Radi stroškov je odbor letos opustil imenik, ki bo izhajal le od časa do časa.

Njegova Svetost papež Pij XI. je poslal družbi svojo fotografijo in blagoslov. Družba se je Njegovi Svetosti zahvalila in mu poslala letošnje publikacije v posebni vezavi. Ravno tako vezane knjige dobe vsi naši škofje.

Prosvetna zveza v Gorici je naprosila našo Družbo, da bi izdala ljudsko pesmarico. Odbor je knjigo sprejel v svoj načrt in pozval Prosvetno zvezo, naj pesmarico sestavi.

Nadalje je sprejel odbor v svoj načrt tudi slov. abecednik in cerkveno pesmarico.

Bratovske sv. maše je opravil mons. Ličan.

Proračun za prihodnje poslovno leto nam je nakoreoval da smo članarino za cno liro dvignili.

Iz blagajniškega poročila je bilo razvidno, da smo imeli 20.000 L zgube. Vzrok moramo iskati v veliki meri pri poverjenikih samih. Družba je določila termin za doposlanje udov. Ko bi se ga bili poverjeniki držali, bi bil odbor s 1. marcem 1925 naročil papir. Papir je skoraj največji letni strošek naše Družbe. Do 25. julija je odbor čakal na pole; pa še do takrat je bilo priglašeni komaj 16.000 udov. Čakati nismo več mogli; naročili smo papir, ki se je medtem za 30 odst. podražil, kar v našem proračunu ni bilo predvideno. Tako je nastala velika zguba. Odbor je sklenil dne 2. X. 1925, naprositi potom okrožnic vse ude, naj bi prostovoljno prispevali po cno liro. Pozneje je menda gospodarski odsek to vsoto še povišal. Gotovo nam je ta sanacijska poteza nekoliko škodovala. Toda ponoviti moram, da bi do tega ne bilo prišlo, ko bi bili imeli do marca naznanjene vse ude. To naj poverjeniki upoštevajo!

Mons. Berlot je podal poročilo nadzorništva. Gospodarsko stanje je kljub izgubi ugodno, ker izgubo pokrije naša zaloga knjig. Družbi je treba enotnega blagajništva. Za naprej svetuje, omejiti obseg publikacij.

Prof. Bednarik je nato podal svojo oceno letošnjih publikacij, ki je pa več ali manj razvidna že iz prejšnjih poročil. Njegova ocena je bila vsakako zelo pohvalna, kar je tudi dobro utemeljeval.

Nato je mons. predsednik dal na glasovanje sledeče predloge, ki so jih stavili različni poročevalci.

Predlogi so bili enoglasno sprejeti, in sicer:

1. Občni zbor izreka zahvalo prevz. knezu in nadškofu za njegovo naklonjenost do Gor. Moh. družbe.
 2. Občni zbor se zahvaljuje poverjenikom za vneto sodelovanje.
 3. Občni zbor izreka najsrčnejšo zahvalo gosp. uredniku Beletu za njegovo vneto delo. Izraža mu popolno priznanje in zaupanje. (Sprejeto z velikim odobravanjem.)
 4. Občni zbor priznava tiskarni solidno in okusno delo pri letošnjih naših publikacijah.
 5. Občni zbor odobri sledeči književni načrt za tekoče leto. 1. Dr. Pregelj: Magister Anton, povest. 2. Ks. Meško: Legende sv. Frančiška (s kratkim životopisom tega svetnika). 3. Odbor naj prouči možnost objave še ene Pregljeve ali Jakličeve povesti za to leto. 4. Otroška čitanka imej časovno prednost pred vzgojno. 5. Družba imej v zalogi vedno kak molitvenik, da ga morejo udje za primerno doplačilo naročiti.
- S tem je bil zbor zaključen.

Sl. Stanič, t. č. tajnik.

Krištof Tomšič:

Misli o verski poglobitvi našega dela med mladino.

V Marseju na Francoskem je ustanovil pred veliko francosko revolucijo sveto vneti duhovnik Allevard tako zvano »Madinsko delo za dijake in uradnike«, »L'opera g'ovanile degli studenti e impiegati«, ki je ohranilo do danes ime svojega ustanovitelja in prospeva še vedno čudovito dobro. Ta prosvetna ustanova je popolnoma verskega značaja.

Kanonik Timon-David, voditelj te ustanove v Marseju, je dal mlademu duhovniku o načinu, kako se v tem društvu vzgaja mladina, sledeče pojasnilo:¹⁾

»Godbe, gledališča, kinematografa itd. ne gram. Od začetka sem menil sicer tudi jaz, da so take reči neobhodno potrebne; toda to so samo bergle, ki jih rabimo, ker nimamo nič boljšega. Vedno bolj imam pri svojem delovanju pred očmi nadnaravni cilj in se zato vsak dan bolj poslužujem nadnaravnih sredstev, ker čedalje bolj uvidevam, da mora vsaka ustanova, ki sloni le na človeških temeljih, propasti, dočim je od božje previdnosti le tista ustanova blagoslovljena, ki skuša približati ljudi Bogu s pomočjo duhovnega življenja.

»Godbeno orodje počiva že dolgo časa na kašči, gledališče mi je postalo nepotrebno, moja ustanova pa vkljub temu prospeva bolj nego kdaj prej. Zakaj?... Zato, ker moji tovariši in jaz vidimo, hvala Bogu, veliko jasneje kakor v začetku, da je treba nasloniti vsako katoliško delovanje na nadnaravno podlago, in ker se je naša vera v delovanje Jezusa in milosti postoterala.«

¹⁾ R. P. Chautard D. Giov. Batt. — Sac. Prof. Giulio Albera: L' Anima dell' Apostolato — 3a edizione italiana pag. 74—77.

»Verujte mi, ne obotavljajte se, kolikor le mogoče zreti kvišku k Bogu, in čudili se boste nad uspehi. Naj to razložim: ne imejte za ideal samo to, da nudite mladini neko mero poštenega razvedrila, da jo odvrnete od nepoštenega razveseljevanja in raznih dušnih nevarnosti; tudi ne imejte za ideal, da bo mladina krščanska v toliko, da bo šla nekako mehanično k sv. maši in da bo prejela včasih na komaj zadovoljiv način sv. zakramente.«

»Duc in altum!« — Predvsem morate skrbeti, da si pridobite nekoliko mladih ljudi, ki se odločijo, da bodo živeli kot goreči kristjani, t. j. da bodo vsak dan nekoliko premišljevali, hodili po možnosti vsak dan k sv. maši, čitali kake pobožne knjige ter pogostoma vredno prejemali sv. obhajilo. — Obrnite vso skrb v to, da užgete v tej mali čredi veliko ljubezen do Jezusa Kristusa, do molitve, do žrtev, do budnosti nad samim seboj in sploh do prave čednosti. Vzbujajte z enako skrbjo v njihovih dušah željo po presv. Evharistiji; napolnite jih, da bodo v tem smislu vplivali tudi na svoje tovariše. Na ta način si vzgojite prave, velikodušne, goreče, dobre in resne apostole brez hinavske pobožnosti in pred dvema letoma mi boste povedali, ali vam je še potrebna godba, gledališče itd. za resnične uspehe.«

»Razumem, odgovori duhovnik; ta mala čreda naj bi bila kvas. Kaj pa z drugimi, katerih ni mogoče pripeljati na tako višino? Kaj naj storim za večino mladine vsake starosti in za premmnoge poročene, ki tudi pripadajo temu društvu?«

»Za te izberite nekaj zimskih večerov in jih z resno pripravljenimi konferencami oborožite zoper vse ugovore proti sv. veri in videli boste, da bodo zmagoslavno branili sv. vero in se znali vojskovati zoper vpliv slabih časnikov in knjig. S tem si vzgojite trdne in nepremakljive značaje, ki se ne bodo sramovali svojega prepričanja, in dosegli ste mnogo; vendar jih bo treba še navajati k pravi, goreči, prepričani in razsvetljeni pobožnosti.«

»Ali naj takoj v začetku sprejem vsakega, ki se priglasil?« vpraša duhovnik.

»Število naj se ozira samo na ono četo izbranih. Pomnožitev vašega društva pa naj izvira iz vpliva teh izbranih apostolov, katerih središče ste Jezus, Marija in vi.«

»Lokal za društvo bo skromen; ali naj torej čakam, da si pridobim sredstev za večji in boljši lokal?« vpraša duhovnik.

»V začetku so veliki in prostorni lokali kakor boben, ki vzbujajo pozornost na novo ustanavljajoče se društvo. Ponavljam vam pa, da če postavite društvu za podlago krščansko življenje, vam bo zadostoval za raznovrstno društveno delovanje tudi skromen lokal. Lahko boste potem ugotovili, da *šum napravi malo dobrega, dobro pa malo šuma*; spoznali boste, da evangelij, če ga prav razumemo, zmanjša stroške, ne da bi zmanjšal tudi uspehe. V začetku pa boste morali sami s svojo osebo veliko plačati, pa ne morda radi priprav za gledališke predstave, petje itd., ampak zato, da postanete mož molitve; kajti prepričani bodite, da kakršno ljubezen boste imeli vi do Jezusa Kristusa, prav tako ljubezen boste užgali tudi v srcih drugih.«

»Tedad vi delate vse na verskem temelju?«
vpraša duhovnik.

»Da, tisočkrat da, kajti na ta način si pridobim namesto ničvredne zmesi čisto zlato. Verujte moji izkušnji: za vsako ustanovo, župnijo, semenišče, šolo, društvo itd. se da uporabiti to, kar sem rekel o mladinski organizaciji. Koliko dobrega rodi v velikem mestu krščansko društvo, katero živi resnično nadnaravno življenje! Tako društvo deluje kakor kvas in samo angeli bi mogli povedati, koliko dobrega stori za kraljestvo božje.«

»O, da bi vsi duhovniki, redovniki in tudi druge za krščansko prerojenje delujoče osebe spoznale moč dvigala, ki ga držijo v svojih rokah, in si vzele za oporno točko Srce Jezusovo ter življenje po tem božjem Srcu! Povzdignili bi našo domovino, da, povzdignili bi jo vkljub vsem naporom satana in njegovih pomočnikov.«

(Teža članka naj nihče ne tolmači kot omalovaževanje našega prosvetnega dela, pač pa naj bo vsem prosvetno delujočim sobratom iskreno bratovsko bodrilo, da nikdar ne pustijo z vidika velike resnice, da nam gre pri vsej skrbi za mladino kajpada le za njeno duhovno obnovo, ki je brez prizadevanja za duhovno življenje v nas in po naš izven nas ne bomo nikdar dosegli. Ni treba nenaravnih in nasilnih skokov, ampak stalno moramo stremeti k cilju, ki je občestvo milosti in ljubezni Kristusove med nami. Na tem mestu pa mora uredništvo pač dati prav onim gospodom, ki menijo, naj se s poglobitvijo prosvetnega dela ne ukvarjajo sobratje, ki sploh nič še niso naredili v tem pogledu. Kdor je napisal 99, naj misli, kako bi napisal 100. Kdor pa zmrzuje na ničli, naj se ogreje vsaj toliko, da doseže vsaj najnižje stopinje prosvetnega ali kakega drugega delovanja za našo ubogo mladino. Potem bo lahko mislil naprej. Pišec gorenjega članka se je že veliko bavil s prosvetnim delom. Radi bi priobčili poročilo kakega »Timon-Davida« iz naše srede. Tes 5, 21: »*Omnia probate, quod bonum est, tenete!*« — Op. ur.)

Za dobri tisk.

Centralni odbor za širjenje dobrega tiska je imel v Bruselju začetkom dec. 1. l. važno posvetovanje, katerega so se udeležile razne kat. organizacije. P. Sarvraneck je poudarjal načelo, da ni zadosti, ako kat. tisk razlaga moralne in dogmatične resnice in zavrača zmote, temveč da mora začeti tudi ofenzivno ter pokazati, da je vera in morala obramba pravice in da vsled tega pospešuje javno blagostanje. Naš tisk mora razkrivati neizmerno zlo, ki ga povzroča brezbožna morala človeški družbi. Predlagal je dve resolucije:

1. Katoliški tisk naj se zaveda svoje vzvišene apostolske naloge v prizadevanju, da zmaga resnica nad lažjo in da se razkrinkajo pogubne posledice v moralnem in materialnem, zasebnem in socialnem življenju, ki izhajajo iz zmote.

2. Naj bi se časnikarski poklic bolj upošteval in naj bi se privabile v njegovo elito živahne inteligence in trdni značaji.

V prosvetnem oddelku so sklenili, da morajo mladeniči in mladenke postati goreči propagan-

disti za kat. tisk. V posameznih župnijah naj se osnujejo posebni odbori za razširjanje kot. tiska, če jih še ni.

* * *

Kardinal Faulhaber je imel 3. nov. 1. l. v Monakovem znamenit govoro o apostolatu tiska. Zanimiv je njegov predlog, naj bi se ustanovila katoliška internacionalna žurnalistična agencija, ki naj bi katoličane poučevala o bojih in zmagah Cerkve v drugih deželah in jih pripravljala o istinitosti Kristusovih besed: »Glejte, jaz sem z vami do konca sveta!«

Osnujemo tudi mi v naših društvih in Marijinih družbah odseke za razširjanje dobrega tiska, ki naj stalno kar najbolj vneto agitirajo za naše liste: »Goriško Stražo«, »Naš čolnič« itd. ter za knjige naše »Goriške Mohorjeve družbe«. — *Propaganda pa bodi moderna v tem smislu, da gredo nabiranci naročnikov od hiše do hiše in da znajo tudi dobro zagovarjati koristnost kat. tiska ter odbijati napade na naša časnikarska in književna podjetja!*

Prijateljem naraščaja.

Centrala Dijaške zveze v Gorici nam je poslala sledeče pismo, ki naj ga objavimo v »Zborniku«, kar tudi radi storimo.

Prečastiti gospodje!

Naša dijaška organizacija se v svoji stiski in nebogljenosti zopet zateka k vam s polnim zaupanjem. Kdo naj pač bolj pozna ves naš dijaški pokret kot vi, preč. gospodje? Saj izhaja naša organizacija iz vaših rok in kar je pod njenim okriljem, je vaš up in vaša tolažba. A v svoji težnji, da bi dala svojemu pokretu količkaj viden razmah, io ovirajo gmotne težave. Tako smo si začrtali v svojem programu vsakoletni socialni tečaj, pokrajinske počitniške sestanke, izdajanje svojega glasila »Rasti« itd. Vse to smo ne samo navdušeno sklenili, ampak tudi spravili junaško v tir. Toda kljub naši žilavosti se stvar žal zaustavlja, ker smo že ob pryah korakih zašli v dolgove. Zlasti nas potiska v dolgove izdajanje »Rasti«; to pa zato, ker pretežna večina njenih dobavnikov misli, da razpošilja D. Z. svoje glasilo gratis. in to kljub priloženim čekom. Morda se dotičnim našim prijateljem ne zdi vredno pošiljati po pošti tako neznatne vsote. No, tudi večjo sprejmemo s prav hvaležnim srcem!

Da nam naša »Rast« ne usahne, zlasti pa v svrhu prireditve socialnega tečaja o glavnih počitnicah, bomo razposlali med naše člane nabiralne pole, da bodo ob velikonočnih in o velikih počitnicah obiskali domove, v katerih je še kaj umevanja za naš dijaški pokret. Obračamo se torej na vas, prečastiti gospodje, da se za stvar zavzamete, da jo sami po možnosti podprete in da pomorete svojim dijakom pri nabiranju s priporočili. V svesti si vašega umevanja naše dijaške organizacije vam stvar še enkrat priporočamo s polnim zaupanjem, da nam ostanete slej ko prej velikodušni prijatelji in pokrovitelji.

Cerkveno - upravne zadeve.

Msgr. dr. M. Arko:

O orglah.

Orgle so kraljica med instrumenti; nobeno godbeno glasilo ni tako popolno kakor orgle. Zato čitamo, da postavljajo v velike koncertne dvorane mogočne orgle, ki naj velikemu orkestru dajajo nekako mirno ozadje, ga spopolnjujejo, a tudi mogočno zabučje, kadar je treba burnega efekta.

Od nekdanj jih je Cerkev vpeljala v svoje hrame, da podpirajo ali celo nadomestujejo petje.

V novejši dobi so se orgle silno spopolnile. Leta 1881. se je dunajski orglarski mojster Hauptmann hvalil, da je on vpeljal nov sistem na stožce (Kegelladensystem) ter prejšnji »Schleifladensystem« opustil. Sedaj pa že 20 let izdelujejo orgle le na pnevmatiko. Kako mirno, tiho in gladko se vdajajo tipke! V prstih še čutiš ne, ali igraš na en register ali si vse odprl, dočim so te prsti boleli, če si le nekaj časa igral na polne orgle prejšnjih sistemov.

V cerkvi škoduje orglam marsikaj. Zbira se veliko ljudi, sopara se dviga kvišku in vpliva na mešičke, da včasih cvilijo, ali pa ti kar sama od sebe poje kaka piščal. Pri pometanju sili prah do orgel ter se nastavlja na zunanji in notranji strani. Včasih se celo netopirji zaletajo v velike odprte piščali, padejo na dno in se ne morejo dvigniti radi pretcsnega prostora. Tam poginejo in s svojim truplom škodujejo glasu. Tudi miši se nastanijo ali vgnezdijo v orglah, kar zopet instrumentu zelo škoduje. Treba je torej orgle pogostoma osnažiti ter zopet ubrati. S tem pa sem prišel do točke, radi katere sem napisal te vrstice.

Orglarski mojstri so bili do novejšega časa tako zaverovani v svojo umetnost, da so druge prezirali in jim odrekali vsako znanje ali kritiko njihovih del.

Govorili so le o registrih, raznih potezah na igralniku. Če si vedel, koliko registrov imajo orgle in da register stane 200 gld, si moral že tudi vedeti, koliko veljajo. Je li res register popolnoma

izpeljan, ali samo zvezan z drugim, ali izposojen, tega laik ni vedel, to je bila skrivnost orglarskega mojstra. Vipavskim orglam je † Goršič radi simetrije na igralniku pridejal: »Calcantenzug«. Laik bi ga štel za register, ki je vreden 200 gld., v resnici pa je le poziv mehovleku, naj pritisne, da pride kaj sape v meh. In isti register je Goršiča stal le 1 gld, 30 kr zvonček, 20 kr žica in 50 kr lesena poteza.

Leto 1829. so hoteli stare idrijske orgle izčistiti, nekoliko popraviti in uglasiti. Orglarski mojster iz Kamnika, ki jih je pregledal, ocenil in proračun sestavil, piše, da so imele 17 spremenov, vsled česar je zahteval 250 gld za popravo.

Začuden sem strmel v zaprašeno listino. Do sedaj sem menil, da imajo naše orgle le 12 popolnoma izpeljanih spremenov, sedaj so pa narasle kar na 17. Vprašam organista, a sem slabo naletel, ker je menil, da se iz njega norčujem. »Saj sami bolje veste kakor jaz, da je le 12 registrov; drugih 5 potez so le zbiralniki, zveze in skupine.« — »No, pa poglejte, kako jih je ocenil orglarski mojster!« Organist prebere list in mi ga vrne z opombo: »Ta jih je potegnil!«

Pred 30 leti sem kolavdiral nove orgle v Podragi na Vipavskem. Zupan v Kamni gorici jih je izdelal. Ko je on zvedel, da sem vse njegovo delo odprl, pregledal in ocenil, mi je pisal ogorčeno pismo, v katerem me je trdo prijel, zakaj sem se brez njegove navzočnosti lotil dela. On bi mi bil vse odprl, razkazal in razložil, potem šele naj bi jaz izrekel sodbo o novem umotvoru. Šele ko sem mu razložil, da imam spričevalo dunajskega teoretičnega in praktičnega kurza za izdelovanje orgel, je utihnil.

Še hušje se mi je zgodilo nekoliko let pozneje. V Crnem vrhu nad Idrijo je mislil na nove orgle tedanji župnik Hladnik, ki je sedaj župnik v Št. Vidu na Dolenjskem. O tem zve nemška tvrdka in se mu priporoči ter se obenem sklicuje na nove orgle v Rovtah, ki jih je pred leti postavila.

Hladnik je iz Rovt in je slišal domače orgle zelo hvaliti, češ, da imajo mnogo registrov in da vkljub temu zelo malo stanejo. Tako čeno bi jih noben domačin ne izvršil. Vendar me je vprašal kot svojega dekana, kaj neki mislim o tem. Razložim mu, da so orgle v Rovtah kombinirane, da registri niso popolnoma izpeljani, da je marsikateri pri sosedu izposojen itd. Naš škof pokojni kardinal Missia nam je v uradnem listu odsvetoval nove orgle po takem načinu ter nam priporočil, naj raje gledamo, da so registri vsi izpeljani, četudi jih je manj. Ako je organist le količkaj spreten, bo že sam delal razne skupine. Hladnik odpiše tvrdki v tem smislu. Dobi pa držno vprašanje: »Welcher Esel hat Ihnen weisgemacht, dass meine Orgel in Gereut ein kombiniertes Werk sei?« — Odgovori mu, da N. N., ki je tam in tam orgle študiral. — Nič več se ni nemška firma vsiljevala.

Včasih smo pa sami krivi, da nasedemo na lihanice, ker dajemo kakim mojstrom-skazam laškave pohvale, ali pa priporočamo samouke. Morda zna kdo uglasiti glasovir in že menimo, da bo pri orglah enako opravil.

V Šturijah pri Ajdovščini so bile stare orgle zelo nadušljive. Mislil sem na nove, a denarja ni

bilo še zadosti nabranega. Pa mi pride možakar ne ravno prikupljive zunanosti s ponudbo, da mi bo poceni popravil orgle. Pravi mi, da potuje po Geriškem in po Benečiji v to svrhu, in mi pokaže knjižico, v kateri je bilo res veliko potrdil in pohval, kako je tu in tam ozdravil bolehne orgle. Dvomil sem pri nekterih podpisih, da bi se dotični gospodje tudi res zavedali tega, kar so napisali, ker o njih muzikaličnih zmožnostih sem vedel, da se v tej stroki ne odlikujejo. Vendar sem si mislil, da mož nekaj pač zna in da naših orgel ne bo pokvaril, ker so že črvice in stare. Pogodila sva se za 20 goldinarjev, da bode »storil narditi naš organon perfettamenteamente v regola«.

Takoj je šel na delo. Oblastno je razložil vse piščali po klopih, da mi ljudje pri sv. maši niso mogli sedeti, ometel pajčevino po omari, obrisal vsako piščal od zunaj in jo izpihal znotraj, potem pa je mislil, da rabi po dvodnevnem delu oddiha. Prišel je k meni s prošnjo, naj mu dam polovico dogovorjene vsote, češ, da je tudi polovico dela že izvršil in mu je treba le še orgle uglasti. Menil je, da mora tudi na gostilni plačati, da bi morda ne mislili, da jo bo pobrisal, ne da bi plačal. Dam mu 10 gld. Naslednjega dne ni nič delal, ampak je le posedal v gostilni ter bil ves dan »v rožcah«. Ko sem vzrojil nad njim, je prišel tretji dan na delo, a bil je nekako »zamaknjen«; najbrž se mu še niso izkadili vinski duhovi iz možganov. Začel je sestavljati registre in orgle uglašati. Najprvo se je lotil pedala. Menda me je sam angel varuh tedaj vabil v cerkev pogledat, kako dela. Nad prizorom, ki se je nudil mojim očem, sem kar obstrmel. Sredi cerkve ima osem čevljev dolgo leseno piščal na podstavku in pravkar je nastavlil žago, da jo bode za dobro ped skrajšal. »Kaj vendar delate, saj boste piščal uničili!« »Ma ga poje prenikzo, treba ga storti bol kratka, da bo »armonija.« »Saj ni mogoče, ste se zmotili.« »Jaz ga zmotil, ke že tarkaj organon dent v regola?« Potolažim ga in prosim, naj že postavi piščal na njeno mesto. Možakar uboga. Toda kaj vidim. Zamenjal je sekundo s kvarto. Piščal »d« je postavil tja, kjer je bil prostor za »f«.

Dokaj truda sem imel, da sem ga tako daleč pripravil, da sva vse registre dejala na mesto. Potem sem pa omaro in orgle zaklenil. »mojstra« pa povabil v župnišče. Dal sem mu ostalih 10 gld in mu povedal, da je že opravil. Molil mi je svojo knjigo, češ, naj zapišem, da je on »kapac nardit organon v regula«. Odgovoril sem mu, da ne dobi sploh nobenega dela več, če mu v zvezek zapišem svoje mnenje. Godrnjaje je odšel in nisem ga več videl. (Nadaljevanje sledi.)

Iznajdljiv sobrat.

V goriški okolici je neki sobrat premišljeval, kako bi prišel do oltarja Matere božje, ki ga v cerkvi še ni.

Drugo nedeljo decembra 1. 1. je v cerkvi takole oznanil: »V naši cerkvi še vedno nimamo oltarja Matere božje. Pozivljam ženske, da v letu 1926. odstopijo vsak mesec po dve liri. Za to vsoto bo dobivala vsaktera izmed darovalk vse leto Bogoljuba ali Katoliške misijone ali Glasnik presv. Sr-

ca Jezusovega ali Naš Čolnič ali Madonna di Barbana (v župniji so tudi Lahi), kakor bo pač sama želela. S preostankom pa postavimo oltar Matere božje. V spomin na to darovanje bomo vklesali v novi oltar napis: Brezmadežni postavilo domače ženstvo. Pričakujem, da se odzove vsaj 150 žen in deklet.«

In uspeh? V treh dneh je župnik nabral 156 obveznih podpisov. Ker so ženske smele liste poljubno izbrati, so se naročnice takole razdelile: Bogoljub 59, Katoliški misijoni 41, Glasnik 32, Madonna di Barbana 5, Naš Čolnič 19.

Naš sobrat je na en mah ujel kar dva dobro rejena zajca.

Za cerkveno umetnost.

Kardinal Gasparri je razposlal 1. decembra 1. l. okrožnico, v kateri opozarja cerkvene kroge, da se je pri papeževem drž. tajništvu ustanovila posebna centralna komisija z imenom: »Pontificia commissione centrale per l'arte sacra«. — Ta nadzoruje in podpira škofijske komisije. Okrožnica opozarja tudi na navodila, ki jih je ta centralna komisija dala škofijskim in okrajnim komisijam in jih je objavilo podjetje »Opera card. Ferrari«. Opozarjamo čč. duhovščino na to prekoristno publikacijo.

Temporalia nostra.

Društvo sv. Jožefa za duhovnike.

To društvo je imelo svoj redni občini zbor 3. sept. 1924 v Briksnu (Bressanone), katerega se je udeležilo 21 udov iz 13 različnih škofij. Iz poročila posnemamo sledeče:

V odboru so sami Nemci, v nadzorstvu je za našo škofijo prelat dr. Jakob Brumat, za Jugoslavijo dr. Aleš Ušeničnik.

Udje društva so:

1. dosmrtni, ki plačajo enkrat za vselej 100 L in

2. redni, ki morajo plačevati vsled sklepa zadnjega občnega zbora od 1. januarja 1925 skozi 20 let po 10 L. Redni udje imajo v društvenih domovih manjše puste kot dosmrtni, in sicer šele po preteku pol leta svojega vstopa v društvo.

Letos se izda imenik udov, kjer bodo izpuščeni vsi, ki že tri ali več let niso poravnali udnine. Društvena pravila se izdajo samo v izvlečku.

Dosedanji dolgoletni društveni tajnik msgr. Jožef Zimmermann je šel na dopust zaradi živčne bolezni. Njegove posle opravlja društveni predsednik konzistorialni svetnik Hadrian Egger v Brik-

snu. Za sprejem v društvena zdravilišča se morajo sobratje obrniti na sledeče naslove: Filipinum in Merano, Italija; za Iko: Direzione Ospizio Sacerdoti in Ica, Posta Ville d' Icici, Istria, Italija; Priesterheim in Badgastein, Avstrija.

Letni prispevki se plačajo ali pri škofijskem poverjeniku ali pri ravnateljstvu enega izmed zgoraj navedenih treh zdravilišč ali potom poštnega čeka. Društvena zdravilišča imajo lastno (po zimi zakurjeno) kapelo, krasne sobe, lepe parke, kopeli (vroče) in morske v Iki. Kljub temu so dnevni prispevki v primeri s hoteli zelo nizki: v Meranu in Iki od 18—20 L dnevno, v Gasteinu 12 š. Doklade (npr. zdraviliščna taksa, električna luč itd.) se ravna po krajevnih razmerah. Nečlani plačajo 30—40% več.

Da se omogoči ubogim duhovnikom bivanje v zdraviliščih, je odbor letos za 50-letnico vpeljal jubilejni sklad, ki se bo upravljal ločeno od društvenega premoženja. Ako je v zdraviliščih na razpolago še kak prostor, se ga morejo poslužiti tudi laiki.

To kratko poročilce sem posnel iz danes mi dosepelega »Bericht-a«, ki je bil sestavljen šele na svečnico t. l. Ves ustroj društva sv. Jožefa je še vedno prežet od nemškega duha. Sobratje, oglasite se s svojimi predlogi k temu tako važnemu predmetu.

Starešinstvo »Zbora« se je s tem in enakimi vprašanji bavilo v več sejah dveh preteklih let. »Zbornik« je o tem tudi kratko poročal. Toda vsled novih razmer nismo mogli dati stalnih navodil v tem oziru. Eden prihodnjih »Zbornikov« prinese sklepe starešinstva o tem predmetu. F. Š.

Osebne vesti.

Goriška nadškofija.

Naš nadpastir dr. Frančišek Borgia Sedej bo obhajal 25. marca t. l. 20-letnico svojega imenovanja in posvečenja v škofa.

Ob tej priliki mu poklanjamo v imenu naše duhovščine najvdanejšo častitko, proseč Vsemogočnega, naj Prevzvišene-

ga podpira s svojim blagoslovom v težki pastirski službi ter nam ga ohrani čilega in zdravega še prav mnogo, mnogo let!

Novi škofijski odbor za cerkveno umetnost je takole sestavljen: 1 Nj. Eksc. knez-nadškof, predsednik. — 2 Msgr. dr. Jakob Brumat, podpredsednik. — 3. Msgr. dr. Franc Castelliz. — 4. Č. g. Venčeslav Belé. — 5. Č. g. Franc Spessot. — 6. Č. g. Stanko Stanič. — 7. Prof. dr. Makso Fabiani. — 8. G. Klement Delneri. — 9. G. Hermes Novelli.

Za škofijske kolaudatorje cerkvenih orgel so imenovani sledeči: č. g. Franc Setničar, č. g. Vinko Vodopivec in g. Emil Komel. Za cerkvene zvonove pa: č. g. Vinko Vodopivec, g. prof. Ivan Mercina in g. Josip Mervic.

Tržaška škofija.

Cerar Anton, župni upravitelj v Šmarjah, je imenovan za župnega upravitelja v Kostaboni. Canzemi Ivan, salezijanski duhovnik, je imenovan za 5. kaplana pri Sv. Jakobu, Orsi Karol, istotako salezijanec, pa za 8. kaplana pri Sv. Antonu Pad. v Trstu. Vattovaz Blaž, duhovnik v p., je postal duh. kaplan v Gradinji.

Umrta sta: v Kopru Jakob Apollonio, častni kanonik sokatedralnega kapitlja, dne 18. jan. 1926; v Izoli pa tamkajšnji kaplan Frančišek Cociancich dne 26. januarja 1926. Naj v miru počivata!

Jubilej zaslužnega duhovnika.

Pred kratkim je obhajal 40-letnico svojega mašništva eden izmed najzaslužnejših duhovnikov v Istri, kanonik in župnik v Bermu, gospod Josip Grašič. Po rodu je jubilar Gorenjec: rodil se je dne 21. marca leta 1863. v Križu na Gorenjskem. Po dovršeni ljudski šoli v Kranju ter srednji šoli v Ljubljani je Grašič vstopil v goriško semenišče ter pel prvo sv. mašo 10. januarja 1886, nakar je služboval po raznih krajih v Istri, v kateri si je stekel nevenljivih zaslug za ljudstvo, predvsem na gospodarskem polju. V Istri tedaj skoro ni bilo nikakih ljudskih šol; kaplan in poznejši župnik Grašič je sam zbiral kmete in jih učil brati in pisati. V Bermu je osnoval pomožno šolo in sedem let sam poučeval na njej; danes je bermska šola ena najodličnejših v Istri. Grašič je bil soustanovitelj »Dijaškega podpornega društva« v Pazinu; sam je ustanovil Tiskovno društvo v Pazinu ter tiskarno, v kateri se je tiskal »Pučki Prijatelj«. Jubilar je dalje osnoval posojilnico in hranilnico ter mlekarstvo zadružno in bil ljudstvu sam zgled izvrstnega umnega gospodarja. Za gospodarsko izobrazbo Istranov je napisal v razne liste nešteto gospodarskih člankov. Pazinski občinarji so mu izkazali svoje zaupanje in spoštovanje s tem, da so ga izvolili v občinski svet, kjer je mnogo let deloval v prid občini. Kot odličnega gospodarskega delavca in ljubeznivega človeka so cenili in cenijo gospoda jubilanta tudi italijanski njegovi sodržavljani. Bog ohrani gospoda kanonika in župnika Grašiča še mnogo let!

Razgled po svetu.

Italija.

Gasparri ostane.

Na razne napade na papeževega drž. tajnika kard. Gasparrija je sv. oče indirektno odgovoril s tem, da je poslal svojemu zaslužnemu tajniku priznalno, pohvalno in laskavo pismo z dragoce, umetniško izdelano svetinjo. Vsled tega so neuteemeljene vesti, da bo kard. Gasparri zapustil svoje mesto in da dobi v kratek naslednika. Izvršilni odbor duhovske zveze »Federazione delle Associazioni del Clero d'Italia« je izrazil kard. Gasparriju globoko obžalovanje napadov gotovega tiska na njegovo osebo ter svoje nespremenjeno zaupanje vanj. Isto je storil centralni odbor italijanske katoliške akcije v Rimu.

Kolosejski križ.

V Rimu je sprožil Mussolini misel, naj bi se sredi kolosejske arene postavil velikanski križ v spomin mučencev, ki so dali na tem mestu svoje življenje za krščanstvo. Nedavno so ob navzočnosti kardinalov in drugih zastopnikov kat. Cerkve, zastopnikov vlade in nepregledne množice ljudstva polčili svečano temelj, na katerem bo stal velikanski leseni križ. Les za to je poslal kat. metropolit iz Jeruzalema. Veliko cedrovo drevo je bilo v ta namen posekano in poslano v Rim.

Mednarodna telovadna prireditev katoliških telovadcev v Rimu.

Mednarodna zveza katoliških telovadnih organizacij v Parizu vabi vse svoje člane na veliko slavnostno mednarodno prireditev, ki se bo letos vršila v Rimu od 3. do 5. septembra. To slavje se bo vršilo pod pokroviteljstvom sv. očeta. Udeležbe se ga odposlanci iz vseh držav, tudi Francozi in Čehi.

Vojaško dušno pastirstvo.

Kot novoimenovani vojni minister je Mussolini uvedel redno vojno pastirstvo tudi za dobo miru. Do sedaj so v Italiji poznali kurate le v vojni in po posameznih bolnišnicah.

Vojaškim kuratom načeluje kot ordinarius škof, ki ima ob strani enega namestnika in dva nadzornika, enega za vojno na suhem in enega za mornarico in zrakovplovstvo. Vsaka divizija dobi po enega vojaškega kaplana.

Zbližanje Vatikana in Kvirinala.

Zadnji dan prejšnjega leta je komisija za reformo cerkvene zakonodaje predložila ministrstvu v osnutku nov zakon glede razmerja Cerkve do države.

V rečeni komisiji so sodelovali tudi trije prelati, ki pa niso nikakor zastopali ne Vatikana ne Cerkve. Časopisje pa je iz tega sklepalo, da se konečno reši rimsko vprašanje. Svobodnomislelni Esti v Jugoslaviji so porabili to okolnost celo za napade na papeža. Vatikansko glasilo »Osserv. Romano« je pa javnosti pojasnilo, da je načrt za reformo nove cerkvene zakonodaje Cerkvi sicer naklonjen, da pa ni delo Cerkve, temveč enostransko delo

države. Izjavil je hkrati, da ni govora o zbližanju ali spravi države s Cerkvijo. Vlada je s svojim novim načrtom storila le svojo dolžnost in je poravnala krivice, ki jih je delal liberalizem Cerkvi nad 50 let. Dokler ne bo Vatikan pred vsem svetom zadobil vseh onih pravic, ki mu gredo po božjem in človeškem pravu, dokler ne dobi popolne svobode in neodvisnosti, ni mogoče niti misliti na ureditev razmerja med sv. Stolico in vlado.

O tem je pisal 18. II. t. l. sv. oče kardinalu Gasparriju pismo, ki nam je znano iz drugih listov.

Prezidavanje Rima.

Arhitekt Marcello Piacentini je predložil vladi načrt, s katerim se ima ustvariti Rimu novo središče. Nameravajo se ogniti ozkimi ulicam notranjega mesta in zvezati s podzemeljsko železnico notranje mesto do novega stavbišča Piazza Flaminio. Tu bi se postavila najvažnejša upravna poslopja in ministrstva, pošta in najmodernejši hoteli. Tako mislijo obenem najlaže ohraniti monumentalni stari in tudi renesančni Rim.

Jugoslavija.

Misijski praznik.

Na svečnico so praznovali letos po vsej Jugoslaviji misijski praznik. Služba božja se je vršila v znamenju misijske ideje. V Ljubljani so priredili v hotelu »Union« posebno misijsko prireditev z misijskimi prizori in skioptičnimi slikami iz misijonov. Slično so proslavili misijsko idejo v Mariboru in Šploh po Sloveniji.

Občni zbor Slov. kršč. ženske zveze.

Dne 3. februarja t. l. se je vršil v Ljubljani v Akademskem domu občni zbor Slov. kršč. ženske zveze. Udeležile so se ga članice v velikem številu, in sicer članice Krekove prosvete, Poselske zveze, Slomškove zveze, Orliške zveze itd. Na zboru je govoril g. dr. Anton Korošec. Zveza ima 4 odseke. Najdelavčiji je dobrodelni odsek. Ta je podpiral revče v mestni bolnici, priredil zbirke za uboge dijače, za slepce in za vojne invalide. Med drugim so n. pr. o vseh svetih prodajali sveče. Čisti dobiček so porabili za božičnico revnim otrokom. Po vseh ljubljanskih župnijah so obdarovali nad 200 otrok. Sklenili so, da se mora karitativno delo čim bolj razširiti in poglobiti.

Papežev nuncij v Dalmaciji.

Ob priliki proslave sv. Blaža ter 900-letnice prenosa mučenčevih relikvij je prišel papežev nuncij Pellegrinetti v Dubrovnik. Tu in po vseh drugih krajih dubrovniške in kotorske škofije je bil sprejet z velikim navdušenjem ljudstva. To so bile kaj svečane katoliške manifestacije hrvatskega naroda. Nuncij je imel krasen govor v hrvaškem jeziku. Visoki gost je obiskal tudi otok Korčulo, Kotor in Boko Kotorsko. Čudil se je veličastnim prirodnim lepotam, pa tudi manifestaciji katoliškega in celo pravoslavnega prebivalstva. Nuncij je bodril vernike k vztrajnosti v katoliški veri.

Proti Mohorjevi družbi.

Slovenski svobodnomisleci so nedavno ustanovili v Ljubljani novo književno podjetje z imenom »Vod-

nikova družba«. To književno podjetje je naperjeno proti Mohorjevi družbi. Dočim sloni slednja na krščanskem temelju in jo preveva krščanski duh, je postavljena Vodnikova družba na svobodnomiselni temelj in jo ima prevečati svobodnomiselstvo.

Radić napadel papeževega nuncija.

Skupščini v Belgradu je povedal Radić, da je šel v Dubrovnik tudi s tem namenom, da bi pobijal klerikalizem proti papeževemu nunciju Pellegrinetti-ju. Potoval je v Dubrovnik, da na licu mesta prepreči vse izvencerkvene funkcije poslanika sv. Stolice v Belgradu, o katerem so mu menda njegovi prijatelji pisali, da ne ostaja v mejah svojih funkcij. Pri tem je Radić kompromitiral ministra zunanjih zadev in ministra za vero. Ta napad je zbudil ogorčenje katoličanov po vsej Jugoslaviji. Tudi diplomati, ki zastopajo zunanje vlade v Belgradu, so napravili kolektivne korake pri zunanjem ministru. Došla je tudi protestna nota iz nunciature in iz Vatikana. Vlada je poravnala ta nepremišljeni Radićev korak.

Avstrija.

Glavni zbor Kršč. soc. stranke.

Dne 2. februarja t. l. so se na Dunaju posvetovale organizacije Kršč. soc. stranke. Nato se je vršil shod zaupnikov. Predsedoval mu je strankin predsednik, bivši kancler dr. Seipl. Sklenili so, da spremenijo strankin pravilnik in da začno pobirati od vseh volivcev stranke članarino, ki jo določijo osrednje vodstvo, in da morajo imeti vsi uradni strankinega časopisja redne sestanke, na katerih naj se določa enotni nastop časopisja. Poleg dr. Seipl-na je poročal tudi dr. Ramek, ki je jasno razvil smernice za bodočo strankino politiko.

Belgija.

Kardinal Mercier.

Kakor smo že poročali, je umrl dne 23. jan t. l. kardinal Dežiderij Mercier. Mož se je rodil l. 1851. Kot prof. bogoslovja na kat. univerzi v Lovanju je zelo zaslovel po modroslovnih razpravah, v katerih je obdelal ves sistem kat. filozofije na temelju tomističnih načel ter dokazal, da se ta ujemajo z izsledki modernega izkustva. Leta 1906. je postal nadškof v Malinesih in l. 1907. je bil imenovan za kardinala. Posebno junaštvo je pokazal za časa svetovne vojne. Ko so Nemci zasedli Belgijo proti vsem nevtraliziranim pogodbam, je kardinal to brutalno nasilstvo v imenu krščanstva in Cerkve ožigosal. Veliko je storil za olajšanje bede med vojno pri svojih rojakih, pa tudi pri drugorodcih. Po vojni se je podal na propagandno potovanje v Ameriko. Nabrane milodare je podaril za obnovo visoke šole v Lovanju in za druge dobrodelne namene. Ves svet se klanja spominu tega velikega cerkvenega kneza.

Nemčija.

Kulturna kriza in nemški katoličani.

Kakor poroča »Kölnische Volkszeitung«, so na zbrovanju Zveze kat. akademikov v Recklinghausen-u razskavali vzroke sedanje kulturne krize. Kat. akademiki so izjavili, da je sedanja človeška

kultura res v krizi, in sicer radi tega, ker je zavrgla nauk kat. Cerkve. Vsled tega je treba vrniti človeštvu kulturni ideal vere. Ta mora postati zopet jedro življenja, vzgoje in kulture. V ta namen je potrebna verska poglobitev v akademskih vrstah samih. Vsak mora postati cel katoličan.

Priprave za kat. kongres.

Nemški katoličani se pripravljajo na svoj 65. kongres, ki se bo vršil od 22.—24. avg. t. l. Pripravljalnemu odboru predsedujeta kard. Bertram in knez Löwenstein. Na kongresu bodo razpravljali zlasti o teh problemih: Kristus Kralj, proslava sv. Franč. Asiškega, proslava 150-letnice rojstva nemškega učenjaka Josipa Goerresa.

Za katoliške kinematografe.

Iz Kölna prihaja vesela vest, da se je na pobudo raznih katoliških organizacij, zlasti Volksvereina in dobrodelne zveze »Caritas« ter Leonove družbe v Monakovem, osnovala nova družba z imenom Neuland-Gesellschaft. Ta ima namen skrbeti za umetne, v katoliškem duhu sestavljene filme za kinematografe.

Ni treba poudarjati velike važnosti tega podjetja za kat. moralni preporod.

Grčija.

Ukrepi proti nemoralnosti.

Znano je, da je civilna oblast v Grčiji prepovedala ženskam nositi razgaljene vratove in prekrtaka krila. Nedavno je izšel odlok, ki prepoveduje dečkom pod 14 leti in vsem mladoletnim dečkam hoditi samim po mestnih ulicah po 10. uri zvečer, kakor tudi hoditi brez spremstva v plesne dvorane ali javne lokale.

Palestina.

Mednarodni arheološki kongres.

Meseca aprila t. l. nameravajo sklicati mednarodni arheološki kongres v Palestini. Seje se bodo vršile v Jeruzalemu, v Beirutu in Damasku. Prihajajo vesti, da v kratkem objavi dr. Neilson, znani učenjak zgodovine z Danskega, svoja raziskovanja, ki jih je izvršil v Arabski puščavi. Potrjuje se vesti o velikem bogastvu in visoki kulturi dežele Sabe.

Rusija.

Nesoglasja med boljševiki.

14. kongres boljševikov v Moskvi je pokazal, da se pojavljajo v boljševiški stranki huda nasprotstva. Za opozicijo drži skupina v Leningradu (Petrogradu) proti centralnemu odboru, ki je v Moskvi. Na kongresu so bile na strani opozicije zelo vplivne osebe, kakor: Kamenev, Sokolnikov, gospa Krupskaja in celo vdova pok. Lenina. Glavni govornik opozicije je bil Sinoviev, ki je zagovarjal diferenciacijo raznih skupin in tendenc. Predlagal je amnestijo za vse skupine glede raznih zmotnih činov. To pa je večina odbila. Vodja večine je postal Stalin, ki si je znal prilastiti vso centralno oblast. Spor med manjšino in večino se vrti okoli dveh gospodarskih problemov: proble-

ma kmetov in problema podržavljenih industrijskih podjetij. V prvem vprašanju zahteva opozicija naj se z največjo strogostjo postopa proti kmetom-bogatim, ki so obogateli na račun manjših kmetov. Toda večina se je izjavila proti temu, češ, da je treba podpirati srednji stan med kmeti. Glede druge točke se opozicija pritožuje, da so postala državna podjetja kapitalistična. Sedanja uprava jim jemlje značaj socializacije. Ta zahteva opozicije meri na to, da si pridobi simpatije delavcev v državnih industrijskih podjetjih. Delavci tožijo namreč, da jih vodstva teh podjetij izrabljajo, ter zahtevajo povišek plače. Stalinu se je posrečilo pridobiti zase večino boljševiških predstavnikov, a vendar se opozicija ni hotela podvreči želji večine. Sklep je sprejela le molče: zdi se, da imajo v Rusiji mir pred viharjem.

Turčija.

Reformacije.

Znani turški reformator Kemal-paša hoče Turke na vsak način modernizirati. Pod strogimi kaznimi je prepovedal moškim nositi nacionalno pokrivalo »fes«, ženskam pa imeti obraz zagrnen. S svojimi reformami je zašel tudi na versko polje, a je naletel pri tem na velik odpor. Odpravil je razne mohamedanske praznike, vmešal se je v zadeve bogoslužja, prepovedal rabo preprog za molitev, ukazal naj se koran prevede v moderne jezike, odstavil kalifa in sploh odpravil kalifat. Vse te naredbe posegajo globoko v življenje. Z njimi ni nikako moderniziral in nacionaliziral Turkov, temveč odprl vrata vsem modernim razvadam in zmotam.

Konservativni mohamedanci vidijo, da se Islam čedalje bolj umika evropski civilizaciji. Ta bo vedno bolj omajevala njegove temelje in polagoma podrta mohamedanski fanatizem. Tako se bo silno clajšalo pokristjanjevanje Turkov. Kdo bi mogel presoditi pota božje previdnosti!

Indija.

Prva javna procesija v Bombayu.

Nedavno se je vršila v Bombayu slovesna procesija z Najsvetejšim. Bila je to častna verska manifestacija. Najodličnejše osebe iz vojaških in civilnih stanov so nosile nebo, verniki pa, ki so zastopali nad 300 raznih plemen in kast, so nosili pri procesiji prižgane sveče v rokah. Sprevod je napravil na množico velikanski vtis.

Kanada.

Očenaš se moli v zbornici.

Dne 8. januarja t. l. so otvorili v Kanadi 15. dobo zvezinega parlamenta. Otvoril ga je v imenu angleškega vladarja lord Bink, sedanjí guverner v deželi. Zbranih je bilo 245 novoizvoljenih poslancev, ki so po večini izvoljeni od konservativne stranke. Kot nekaj posebnega navajamo, da je predsednik zbornice po guvernerjevem otvoritvenem govoru pozval člane zbornice, naj skupno molijo in priporočijo božji Previdnosti svoje delovanje. V ta namen je predsednik s poslanci glasno molil očenaš.

Amerika.

Smrt nadškofa.

Dne 17. febr. je umrl na pljučnici v kraju Pasaic v Združenih državah msgr. Cieplak, nedavno imenovani nadškof za Vilno na Poljskem. Pokojnik je znani mučenec, ki je mnogo pretrpel od boljševiške vlade v Moskvi in bil obsojen na 10 let ječe. Na posredovanje sv. Očeta je bil oproščen, potem se je podal v Rim, kjer je bil z veliko častjo sprejet. Od tu je odšel v Ameriko, kjer je med svojimi rojaki Poljaki silno veliko dobrega storil. Vsled velikih naporov je podlegel zavratni bolezni.

Razmah katoličanstva.

»Berliner Tagblatt« poroča o vtisih, ki jih je dobil nemški politik Erkeleur na svojem nedavnem potovanju po Ameriki. On piše: »Če se ne motim, zgublajo tudi tu cerkve svoj pomen in vpliv. V tej deželi, kjer je izvedena ločitev države od cerkve, pripada k cerkveni organizaciji samo kdor se sam prostovoljno k njej priklasi in potem tudi pomaga nositi redne stroške. Zato pa štejejo razne cerkve od 106 milijonov prebivalcev samo okrog 48 milijonov ljudi za svoje ude, dočim je ostalih 58 milijonov izven cerkv. življenja. Najmočnejša cerkev je katoliška z 18 milijoni udov. Razne metodistične ločine štejejo okroglo 22 milijonov vernikov. Opaziti je povsod stremljenje po združenju cerkva.

Vpliv katoličanstva je velik. Po statistiki se je število katolikov pomnožilo od l. 1918.—1926. od 7 milijonov na 18 milijonov vernikov.«

Predsednik Zdr. držav za versko vzgojo.

Coolidge, preds. Zdr. držav v Washingtonu je govoril o šolskem vprašanju in pri tem poudarjal potrebo verske vzgoje. Rekel je: »Vse nasilne odredbe so iluzorične. Samo vera mora vzdržati red — in brez te opore je vsako sredstvo brezuspešno. Nobena vlada, noben način vzgoje, nobeno sredstvo ne more nadomestiti vere. Rešitev mora priti samo iz žrtve, žrtev je pa prav bistvo vere. Samo na ta način... moremo upati na izboljšanje socialnega in moralnega življenja našega ljudstva.«

Združene države ne trpe ateistične propagande.

V Združenih državah so hoteli osnovati društvo za razširjanje ateizma. Odobrenje pravil so vse oblasti zavrnile, slednjič v zadnji inštanci tudi najvišji sodni dvor v New Yorku.

Preganjanje katoliške Cerkve v Mehiki.

Mehiko vladajo sedaj socialni demokrati, na čelu jim general Calles. Vlada je povzela že več scvravnosti proti katoliški Cerkvi. Po uradnih vesteh je zaplenila vse premoženje katoliške Cerkve po vsej državi. Izdala je tudi povelje, naj se vsi odporni duhovniki zapro. Zadnji udarec pa je napravila s tem, da je dala odpeljati v ječo nadškofa Merrey de Rio. Podtikajo mu krivdo veleizdaje. Dočim iz te države izganjajo duhovnike, jih z veseljem sprejemajo v Turčijo, kjer se te dni snuje nov konkordat med sv. Stolico in Angoro.

Književnost.

Molitve za Markovo in križev teden.

Na pobudo nekaterih sobratov je K. T. D. izdalo 20 strani veliko brošurico z litanijami ter naslednjimi molitvami, ki jih opravljamo na Markovo in na križev teden. Verniki so imeli v rokah najrazličnejše molitvene knjižice, ki so se med sabo glede besedila litanij in naslednjih molitev križale. V pričujoči brošurici so molitve natisnjene kakor jih je predpisala Cerkev. Dodana je tudi invokacija: »Poklič! vse, ki so zašli v zmotu, nazaj v edinstvo Cerkve in privedi vse nevernike k luči Evangelija«, ki jo je Cerkev že leta 1922. odredila, a doslej ni bila natisnjena še v nobenem molitveniku. Priporočamo sbratom, da si brošurico nabavijo in jo razširijo.

»Jezusova oporoka«.

»Misijonska knjižnica« 2. zvezek. Nemški spisal Herman Fischer. Prevedli bogoslovci Misijonišča v Domžalah. Strani 163. Izdalo Misijonišče l. 1926. Cena L 10.

Za to temeljito knjigo o misijonstvu, ki je že zaslovela po vsem katoliškem svetu in o kateri pravijo, da je na Nemškem storila največ za misijone, moramo biti Bogu in izdajateljem ter prirediteljem iskreno hvaležni. Ker se je Prezvizični g. nadškof goriški sam prepričal o velikem pomenu te knjige za napredek misijonske misli tudi pri nas, je dovolil, da jo sme vsak dušni pastir naročiti iz cerkvenega denarja za župniško knjižnico, ako sam težko žrtvuje zanjo 10 L.

Naj omenimo o tej knjigi samo to, da nam ne bo samo osebno kar najbolj koristna kot globoko in toplo duhovno branje, ampak da bomo imeli v njej skoroda neizčrpen vir tvarine za misijonske pridige, homilije in zanimiva misijonska predavanja. Kdor vestno prebere to zlato misijonsko knjigo, bo o misijonstvu temeljito poučen, za misijonsko misel navdušen in za misijonsko delo trajno pridobljen.

Nekoliko izvodov te knjige ima na razpolago g. Reščič, tajnik in blagajnik U. M. Cl.

Misijonska prireditve.

»Misijonska knjižnica« 3. zvezek. Uredil Ante Kordin. Izdalo Misijonišče v Domžalah. Strani 132. Cena L 8. Vsebina: Navodilo za misijonsko prireditev; 4 misijonska predavanja; 17 pesmi za deklamacije; 4 igre, in sicer: »Zamorčki«, šaljiv prizor za deklice (M. Elizabeta) — »Deca proslavlja božje Dete«, prizor za otroke (Freytag) — »Indijski siroti«, igra v 3 dejanjih za mešane vloge (Fr. S. Finžgar) — »Iz smrti v življenje«, igra v 3 dejanjih za moške vloge (P. E. Elli); Seznam drugih misijonskih iger; Načrti za misijonske prireditve; 5 čednih skladb.

Z lepimi misijonskimi prireditvami bomo najlažje zanesli misijonsko zanimanje zlasti med mladino. Kako potrebna nam je bila ta zbirka, smo čutili prav živo o priliki misijonskih dni.

Marijine družbe, Marijini vrtci in prosvetna

društva naj jo nemudoma naroče pri upravi »Katoliških misijonov« v Ljubljani, Tabor 12.

Voditelj voditeljem Marijinih družb.

Ta list je začel izdajati letos »Osrednji svet Marijinih družb« v Ljubljani. Izhaja šestkrat na leto. Ureja ga dr. Alojz Merhar. Za Italijo stane 12 L. Naslov za naročbo: Osrednja pisarna Marijinih družb, Ljubljana, Poljanski nasip 10.

»Azione Mariana«.

Tako je ime novemu mesečniku, ki ga izdajajo tridentinski patri frančiškani na Kostonjevi pri Gorici. Mesečnik ima biti revija Marijinih svetšč in v Sv. gori, v Strunjanu (Istra), na Kostonjevi in v Trstu. Prva in druga let. števil. prinašata priporočila naših vladk ter redovnega vodstva.

Nam se le to čudno zdi, zakaj se gospodje patri niso odločili za enotno marijansko revijo v naši Krajini. Pri sedanjih razmerah bo ljudstvo težko vzdrževalo dve reviji, to je »Azione Mariana« in pa »Barbana«. Naj omenimo tudi, da so romarji, ki obiskujejo Kostonjevo in Sv. goro, po večini Slovenci. Sicer pa nimamo nič proti temu, da se z revijo skrbi le za italijanske romarje. Slovenci so itak dobro založeni z nabožnimi revijami. (Bogoljub, Glasnik, Cvetje itd.)

Opozarjamo vodstvo, da bi bilo umestno posiljati poročila o naših svetščih tudi v revije, ki jih bere Slovenci. Želeti bi bilo, da bi se poleg ascetične in statistično zgodovinske snovi bolj razširil in poglobil apologetični del tega lista.

»Italia antiblasfema«.

To je velik list, ki izhaja že tretje leto in je razširjen po vsej Italiji. V njem je bogata zbirka vsestranskega gradiva za boj proti kletvini. Izhaja v Veroni. (Drez'one via S. Cosmo.)

Delavcem na socialnem polju toplo priporočamo mesečno revijo »Armonie sociali«, ki jo izdaja papežev zavod »Istituto cattolico di scienze sociali« — Bergamo.

»Palestra del Clero«, praktična duh. revija, ki izhaja dvakrat na mesec v Rovigo, stane celotno 20 lir.

Razno.

Romanje v Lurd.

V dneh od 6. do 17. aprila t. l. bo iz Jugoslavije romanje v Lurd. Romanje se lahko pridružijo tudi Slovenci iz Julijske Benečije. Vlak bo vozil iz Ljubljane preko Jesenic in Gorice v Milan, Genova, Marsille, Toulouse, Lurd — nazaj čez Limoges, Paray le Monial Lyon, Modena, Turin, Milan, Trst Gorica, Ljubljana. V Lurdu bodo ostali romarji 3 do 4 dni. V Paray le Monial bodo izročili v svetišču presv. Srca »Zlato knjigo« slovenskih družin, ki so se posvetile presv. Srcu Jezusovemu. Čas je ugoden. Stroški vožnje in preskrbe: III. razred 2600 Din. (okroglo 1130 lir), II. razred 3600 Din. (okroglo 1560 lir).

Kdor se misli romanja udeležiti, naj to sporoči nemudoma stolnemu župnemu uradu v Ljubljani.

Verske razmere na Ruskem.

Profesor Mihael d'Herbigny, izvrsten poznavalec ruskih razmer, ki si jih je lansko leto od 4. do 20. okt. osebno ogledal v Moskvi, nam je svoje vtise iz Moskve objavil v pariški reviji »Etudes« ter v bogoslovni zbirki »Orientalia Christiana«, ki izhaja v Rimu. Tudi v raznih predavanjih, ki jih je imel v Rimu, nam je podal jasno sliko o sedanjem verskem položaju v Rusiji. Po informacijah tega strokovnjaka je v Rusiji za verskim preganjanjem iz l. 1922. nastopila doba neke verske svobode, ki je pa pod strogim policijskim nadzorom. Verski pouk v privatnih skupinah in šolah je državno prepovedan. Tudi ves tisk je v rokah države. Silno so razširili med prostim ljudstvom list »Brezbožnik«. Vlada oskrbuje v mestu velike knjigarne, ki so založene samo z brezbožnimi knjigami. Tu najdeš prevode vseh mogočih knjig, ki pišejo proti Bogu, Kristusu in krščanstvu. Na deželi so vsepovsod ustanovili čitalnice za protiversko propagando. Veliko cerkva so boljševiski preuredili v zabavišča, kinematografe, muzeje itd.

Protiverske demonstracije in procesije so rodile v občinstvu nepopisljiv odpor, zato so sedaj malo ponchale. Duhovnikov sedaj ne zasmehujejo več na ulicah.

Strašni so sledovi brezverske državne agitacije med mladino, med katero se širi grozna moralna pokvarjenost.

O pravoslavni cerkvi pravi d'Herbigny, da je še ostala, a da se je njena uprava prenovila.

Tej je načeloval patriarh Tihon. Ostala je zelo konservativna. Duhovniki so malo izobraženi ter premalo poučujejo ljudstvo. Glavno vzgojno sredstvo so jim obredi, pri katerih ljudstvo ponižno poljublja tla. Kot novo so uvedli ženske pevске zборе pri službi božji. Duhovniki čuvaljo zlasti dolge brade in lase.

Zelo močna je sinodalna cerkev, ki ima približno 200 škofov in 1.700 duhovnikov. Ti so sprejeli novi koledar in so vneti za notranje versko življenje in pogosto obhajilo. Priznali so dejstvo boljševiske vlade.

Tretja cerkvena skupina se nazivlje »Živa ali Rdeča cerkev«. Ta ima le pet duhovnikov, enega škofa in 14 župnij; je torej najmanjša. Ta skupina stoji pod boljševiskim pokroviteljstvom ter zasleduje racionalistične in materialistične nazore.

Usodna plesna dvorana.

Mistres Homebury, katere članki o Rusiji v »Daily Telegrafu« so zbudili veliko pozornost, poroča tudi o sledečem dogodku, katerega resničnost je zajamčena po uglednih pričah.

Rusija trpi molče ker se zaveda, da si mora zaslužiti odrešenje. Znak tega odrešenja je globok vrski preporod cele dežele. Vera pričakuje čudežev in čudeži se zgodijo in budijo silno upanje. O plesni dvorani na Vasiljevem otoku (v središču Petrograda) govori zdaj celo mesto. Pred leti so zaprle sovjetske oblasti domačo cerkev v neki plemiški palači. Cerkev je stala več let prazna in šele jeseni l. 1925. jo je dobila v uporabo komunistična mladina. Spremenila je seveda cerkev v svoj klub in okinčala nekdanji oltar s slikami Lenina in Zin-

govjeva. Podnevi so tam prirejali predavanja, zvečer pa plesne zabave. Komunistični naraščaj je plesal fox-trote, dame pa si je poiškal kar blizu na Nevskem prospektu, glavni petrogradski ulici. Nekega večera si je zlomila ena teh plesalk nogo. Nihče se ni pobrigal za to zabava se je nadaljevala. Toda tri dni pozneje se je spotaknil na stopnicah klubni tajnik, ko je hotel zapustiti cerkev po plesu. Skotalil se je dolj tako nesrečno, da si je razbil lobanjo. Tri dni pozneje je umrl vsled pretresa možganov.

Zdaj so postali zamišljeni tudi komunisti. Govorili so na tihem o božji kazni. Plesne zabave so bile slabo obiskane. Vodstvo stranke je zvedelo o tej zmednosti in je poslalo nekega večera na ples znanega govornika. Ta je pričel udrihati po cerkvi, toda po koncu bogoskrunskega govora mu je padel na glavo lesteneec, ki je visel na nekdanjem oltarju. Govornika so odpeljali v bolnico »Žrtev revolucije« (nekadaj Marijino), kjer leži brez zavesti. Druga dne so hoteli klubovi odborniki obesiti lesteneec nazaj, toda pri tem si je eden zlomil roko. Predsednica ženskega odseka kluba pa je prišla pod avto ravno pred cerkvijo in je dobila hude poškodbe.

Plesi so prenehali. Komunistična mladina je zapustila cerkev, da si poišče rajši drug prostor. Pobožni ljudje so prihajali tja molit. Naval vernikov je bil zelo velik. Oblasti so končno zapečatile cerkev in postavile ob vhodu vojaško stražo. »Slovenec« 21. jan. 1926.

Protiv darvinizmu.

Nedavno je praznoval v kolegiju sv. Ignacija v Walkenburgu na Holandskem jezuit P. Erik Wasmann 50-letnico svojega redovništva. Wasmann spada med največje naravoslovce. Z raznimi znanstvenimi knjigami je na podlagi svojih raziskavanj dokazal bistveno razliko med človeškimi in živalskimi dejanji. V vseh krogih znanstvenikov so našla njegova raziskavanja veliko priznanje. Prav posebno se je poglobil v proučevanje živalskega nagona zlasti pri mravljah in znanstveno potrdil, da ni govora o pravi inteligenci v živalstvu. Izdal je predvsem knjigi »Instinkt und Intelligenz« in »Die Ameisenmikry« ter nad 450 učenih razprav, ki jih je objavil v raznih znanstvenih časopisih. Proti Haecckel-ju je imel predavanja v Berlinu in Freiburgu; svobodnomiselni naravoslovci, ki so mu spočetka oporekali, so javno priznali, da ima Wasmann prav. S tem je podrl silen steber Darwinove teorije, ki smatra človeka le za bolj razvito žival. Krščansko biologijo je Wasmann z novimi znanstvenimi dokazi sijajno potrdil proti Darwinovi teoriji. Poleg Wasmanna je zadal darvinizmu in njegovi selekcijski teoriji drugi glavni udarec opat Mendel, ki je s pojavi podedovanja dokazal, da sloni podedovanje na gotovih stalnih zakonih, ki izključujejo absolutni razvoj v rastlinstvu in živalstvu. Podedovanje pripušča sicer nebstvene spremembe v postranskih lastnostih te ali one vrste organizma ali razlikovanje v okviru iste vrste, izključuje pa prehod ene vrste organizma v drugo.

Zakon podedovanja loči kakor železen zid eno vrsto od druge.

Urednikova listnica.

Pismo z Videmskega.

Veleč. gospod urednik!

Ko prebiram Vaš krasni Zbornik, mi prihaja na um veliko navdušenje, ki je zavladało med slovenskimi duhovniki videmske nadškofije o priliki ustanovitve Zbora sveč. sv. Pavla, in potem razočaranje, ki smo ga doživeli, ko so nam iz Vidma namignili, da bi nam nič ne koristilo, ako bi se priključili Zboru in bi s tem zavrgli podobno ustanovo, ki je že prej obstojala v Vidmu.

Večkrat premišljujem, kako žalostno je to, da smo si sedaj, ko ni več političnih mej med nami, še bolj tuji kot prej.

Kako naj bi se vendar zblížali, kako se spoznali sedaj, ko smo si bratje ne le po narodnosti in ne le kot člani katoliške Cerkve, ki ne pozna mej, ampak tudi kot člani iste države? Obmejni duhovniki naše nadškofije občujejo prav prijateljsko s sosedi iz Portogruara, Belluna in Benetk. Zakaj bi naj črno gledali na nas, ako skušamo živeti v prijateljstvu s sosedi z Goriškega? Poskusimo se zblížati po našem Zborniku. Ako bodo zaradi tega kje zaropotali, bodo že zopet utihnili, saj nam vendar nihče ne more braniti, če bi se hoteli naročiti na kak kitajski duhovski list.

Slovencev v videmski nadškofiji je nekaj nad štirideset tisoč. Polovica teh ne sliši božje besede, ne moli in ne poje več v svojem jeziku. Ko zmanjka kje slovenskega duhovnika, ga nadomestijo s furlanskim in tam nikoli več ne dobijo duhovnika, ki bi poznal domači jezik. Vrste slov. duhovnikov se krčijo. Sedaj jih je komaj štirideset. Od teh sta dva v Rimu, eden v Ameriki, dva sta profesorja v semenišču, trije upokojeni, trije pa v službi med Furlani. Naraščaja je jako malo.

Razveseljiva je novica, da je z letošnjim letom na ukaz iz Rima postala slovensčina obvezen predmet za bogoslovce obeh narodnosti našega semenišča. Slovensčino poučuje dr. Dorbolo.

Tu pri nas ni nobenega katoliškega društva, ce izvzamemo Marijine družbe, ki pa le životarijo vsaka zase. Zato je pa

tudi duhovno življenje zelo mrzlo in prezeto od liberalnega duha. Krivda za te posledice je po mojih mislih le pri duhovnikih samih, ker jim manjka duha vzajemnosti in organizacije. Dočim duhovniki le jočejo slabe čase, sejejo liberalci nemoteno med ljudstvom mrzno do nas in naših vzvišenih idej.

Cerkveno petje, izvzemši častne izjeme, je popolnoma zanemarjeno in zato nima služba božja nobene privlačnosti: cerkve se praznijo, gostilne pa se polnijo. Edino sredstvo, ki se tu pa tam rabi za novzdigo verskega čutā, so sveti misijoni, katere vodita oo. misijonarja z Grada pri Mirnu. Zato gre vsa hvala vodstvu misijonišča, ki nam radevolje postreže, ko ga prosimo za pomoč. Za sedaj dovolj: v prihodnje se oglasim še, ako takrat ne propadem v urednikov koš.

K.

(Urednik se toplo zahvaljuje videmskemu sobratu za to pismo in želi, da se on in še kak drug njeov tovariš vrgostoma oglasi. Tudi mi želimo, da bi postajale naše vezi vedno tesnejše in prišrčnejše.)

Ta »Zbornikova« številka se je zakasnila, ker smo morali predložiti oblasti prošnjo za priznanje odgovornega urednika in se je rešitev zategnila.

Gg. dopisniki naj potrpijo, če ne morem koj objaviti vseh dopisov; naše glasilo je pač majhno in se bo moralo še bolj skržiti, če bodo čč. sobratje zanemarjali plačevanje. Toda vkljub temu naj le še in vedno lepše pišejo.

Oglasil se je z nekim lepim člankom g. Naturza II. Ta članek objavim, ko dobim od g. Naturze pismeno izjavo, da je Naturza II. ž njim v zlahti.

Sicer pa je g. Naturza II. glasnik vse dežele v toliko, v kolikor s svojim imenom kar najbolj krepko drami iz trdovratnega molčanja Naturzo, ki si je z enim samim pismom izvojeval toliko simpatije med pridnimi bravci našega glasila. Naturza, Quousque tandem!

Urednik.

Izdajatelj: Zbor svečenicov sv. Pavla.
Tiskarna: Zadržna tiskarna v Gorici.
Odgovorni urednik: dr. M. Brumat.

Vse dopise pošiljajte do 15. vsakega meseca le na naslov:
Dr. Mirko Brumat, stolni vikar
Gorica, Corte S'Ilario 7

Brata Abuja - Gorica

ulica sv. Antona 4

Zaloga vipavskih, briskih
- - - in istrskih vin. - - -

Zdravnik

Dr. France Jakončič

Gorica - Gosposka ulica št. 6

sprejema za notranje bolezni od 9-11, 3-4

Dobro znana gostilna

„PRI MAKSU“

Izborno vino!

Terezija Petrovič.

Na razpolago

Moderna trdka

in skladišče cerkvenih predmetov

FRANC LEBAN

GORICA - VIA DUOMO št. 7

Priporoča preč. duhovščini že izdelane cerkvene predmete, kakor: svečnike, svetiljke, kelihe, moštrance, srebrne in kovinaste itd. Popravljajo se že rabljeni predmeti s požlačevanjem in posrebovanjem v ognju.

Delo solidno. Cene brez konkurence.

Urarnica in zlatarnica

L. BRAUNIZER

Gorica, Travnik 24. - Galanterije.

Andrej Mavrič

Gorica, Gosposka ulica št. 3

Bogata izbira domačega in inozemskega sukna. - Velika izbira žozuhovin. Lastna krojačnica, možkih in ženskih oblek.

SVEČE

K. T. D. v GORICI

Via Carducci 4 (prej Gosposka ulica)

Katoliška knjigarna v Gorici ima v zalogi sveče: La po 10/50 L za kg, IIa po 7 L za kg. Naročene Kopačeve izvirne sveče so prišle v prvih dneh meseca januarja 1926. - Zaradi spreminljivosti carine in valute cena ni določena. Kadilo „Lacrima“ in „Granis“ v zalogi.

Naša
zavarovalnica

L'Union

se nahaja v Gorici
ulica Barzellini 2.

A. RAVNIK.

**Katoliška knjigarna
in devocionalnica -**
v Gorici - Gosposka ulica št. 2.

TEOD. HRIBAR

Največja izbira najfinejšega in
priprostega blaga za obleke. -

Na razpolago

Zadružna tiskarna

Gorica - Vrh Placute 18

Ali vršite zanjò propagando?

Ivan Temil - Gorica

Via Carducci 6 (prej Gosposka ul.)

Odlikovana brusilnica na električni
pogon. Nožarski predmeti, dišave itd.
Podružnica: Corso G. Verdi št. 40.

*Nikjer se ne kaže človeška sebičnost
tako kakor v gospodarstvu. Da pa rav-
no v gospodarstvo zanese krščansko
ljubezen, to je naloga našega zadruž-
ništva.*

Ivan Kacin - Gorica

Piazza Tommaseo 29 (Placuta)

Tovarna orgel, harmonijev in glasovirjev. -
Uglašuje, prenavlja, popravlja vse te instru-
mente. Jamstvo! Zahtevajte cenik. Prodaja
se tudi na obroke!

Na razpolago

Zobozdravnik

Dr. LOJZ KRAIGHER

specialist za bolezni v ustih in na zobeh
sprejema

v Gorici, na Travniku šte. 20.

NAŠ BRIVEC

ANTON PUCELJ,

KI JE IMEL ŽE PRED VOJNO DELAV-
NICO V GORICI NA TRAVNIKU, JE

NA NOVO OTVORIL

NA TRAVNIKU TIK ŠKOFIJE

BRIVNICO

TER SE PRIPOROČA VSEM ROJAKOM.

== Svečarna ==

K. T. D. v Gorici

Via Carducci 4 (prej Gosposka ulica)